

### บทที่ 3

## หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยและต่างประเทศ

ในบทนี้จะทำการศึกษาลักษณะทางกฎหมายของประเทศไทย และของต่างประเทศ โดยจะทำการศึกษาวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งประเทศเหล่านี้มีการใช้บังคับมาตรการอื่นๆ นอกจากโทษจำคุกควบคู่กันในการลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรมและเป็นการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคม ทั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนากฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทย

### 1. วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย

ในอดีตวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายของไทยปรากฏในกฎหมายฉบับต่างๆ หลายฉบับ ดังเช่นในพระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมายขึ้นเพื่อที่จะป้องกันสังคมจากผู้ที่มีสภาพอันตรายต่อสังคมมิให้กระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมขึ้นซึ่งจัดว่าเป็นลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัย ต่อมาเมื่อมีการร่างประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 จึงได้มีการบัญญัติเรื่องมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้โดยเฉพาะในลักษณะ 1 หมวด 3 ในเรื่องโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย

#### 1.1 ลักษณะทั่วไปของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

มูลเหตุที่ต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นก็เนื่องจากการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดที่พึงเล็งเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งได้กระทำโดยวิธีลงโทษให้เช็ดหาลาบ หรือหาลาบจำไม่ได้ผลเพียงพอ เป็นต้นว่า การลงโทษมีระยะเวลาจำกัดสั้นเกินไป ไม่ได้ผลในทางดัดนิสัยผู้ต้องโทษ จึงต้องมีการกักกันผู้นั้นต่อไปเป็นระยะเวลาอีกนานพอสมควรเพื่อมีเวลาดัดนิสัยผู้นั้น นอกจากนี้การลงโทษจะทำได้ต่อเมื่อได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ก่อนที่ผู้ใดจะได้กระทำความผิดขึ้นแม้มีพฤติการณ์ที่น่ากลัวอันตรายแสดงว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดขึ้นก็ดี ยังไม่มีทางจะลงโทษผู้นั้นได้ จึงต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นเพื่อปฏิบัติต่อผู้นั้นที่น่าจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต ความประสงค์

ของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีหลายประการ เช่น เพื่อป้องกันการกระทำผิด เพื่อคัดนิสัย เพื่อฝึกหัดอาชีพ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ส่วนความประสงค์ของการลงโทษแม้จะเพ็งเล็งถึงการป้องกันมิให้เกิดความผิดขึ้นในอนาคตเช่นเดียวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ตาม แต่มุ่งประสงค์ทดแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้นแล้วนั้นด้วย ซึ่งความประสงค์ในส่วนนี้ไม่มีอยู่เลยในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงเพ็งเล็งเฉพาะสภาพในตัวบุคคลที่น่าจะเป็นภัยแก่ผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงจิตใจอันชั่วร้ายของเขา ถึงแม้จะเป็นเด็กหรือคนวิกรจริตก็อาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้<sup>59</sup>

## 1.2 หลักเกณฑ์การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

1. การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หมายความว่า การที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้จะต้องมีกฎหมายให้อำนาจศาลใช้วิธีการดังกล่าวได้ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12)

2. กฎหมายที่ใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ต้องเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ ขณะที่ศาลพิพากษา (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12)

3. กรณีภายหลังจากที่กฎหมายบัญญัติยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัย ให้ศาลสั่งระงับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเสีย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักกฎหมายอาญา มาตรา 13 ซึ่งบัญญัติว่า "ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยใด และถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสีย เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล เมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ"

จากบทบัญญัติมาตรา 13 ดังกล่าว สามารถสรุปหลักเกณฑ์การสั่งระงับวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ดังนี้

- 1) บุคคลนั้นต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม
- 2) กฎหมายใหม่ยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม
- 3) เมื่อความในข้อ 2 ปรากฏแก่ศาลเอง หรือผู้นั้น หรือผู้แทนโดยชอบธรรมของ ผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาล

- 4) ศาลต้องสั่งระงับการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น

4. กรณีที่กฎหมายในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขจะสั่งให้มีการใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

<sup>59</sup> จิตติ ดิงสภักย์. (2518). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 ตอน 2, พิมพ์ครั้งที่ 4 (พระนคร; แสงทองการพิมพ์) หน้า 1050-1051.

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทำให้ไม่อาจนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นมาบังคับแก่บุคคลผู้ต้องถูกบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม หรืออาจนำมาใช้บังคับได้ตามกฎหมายในภายหลังให้เป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า ดังนี้ ศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 14 ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 14 "ในกรณีที่มีผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่ และได้มีบทบัญญัติของกฎหมาย ที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลง เจื่อนใจที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น ไปซึ่ง เป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้น ได้ หรือนำมาใช้บังคับ ได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของ กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาล ของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบัญญัติแห่งกฎหมาย นั้น แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร"

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวสามารถแยกเจื่อนใจการบังคับใช้มาตรา 14 ได้ดังนี้

1) กรณีมีผู้ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่และต่อมาได้มีบทบัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลงเจื่อนใจที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไปทำให้ไม่อาจบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้ได้แต่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังนั้นเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า

2) หากต่อมากความปรากฏแก่ศาลเอง หรือ ผู้ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือมีผู้แทน โดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลยกเลิกการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องต่อศาลขอรับผลดีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น

3) กรณีศาลเห็นสมควร สั่งยกเลิกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายใหม่ที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องถูกบังคับตามกฎหมาย

5. กรณีกฎหมายอาญาเปลี่ยน โทษมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 15 ซึ่งบัญญัติว่า

"ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย และได้มี คำพิพากษาลงโทษนั้นแก่บุคคลใดไว้ ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย

ในกรณีดังกล่าวในวรรคแรก ถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้นั้นหรือผู้นั้นยัง รับโทษอยู่ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป และ ถ้าหากว่าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมีเจื่อนใจ ที่สั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้น หรือนำมาใช้บังคับได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม

บทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงาน อัยการร้องขอต่อศาล ให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการ เพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แล้วแต่ กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร"

จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถสรุปหลักเกณฑ์ ได้ดังนี้

1) ถ้าศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกบุคคลนั้นแล้ว ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ทั้งนี้ โดยไม่ต้องรอให้ศาลสั่งเปลี่ยน (มาตรา 15 วรรคแรก)

2) ถ้าศาลพิพากษาลงโทษผู้นั้นแล้วแต่ยังไม่รับโทษหรือกำลังรับโทษอยู่เมื่อมีกฎหมายออกมาเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็ให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 15 วรรคสอง)

(1) ในกรณีตามข้อ 1 ถ้าปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีนั้นได้ เมื่อศาลเห็นเองหรือมีบุคคลตาม มาตรา 13 ร้องขอ ศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสียได้

(2) ในกรณีตามข้อ 1 ถ้าปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่อาจจะนำมาใช้บังคับแก่กรณีบุคคลนั้นได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่บัญญัติภายหลังเป็นคุณแก่บุคคลนั้นยิ่งกว่า เมื่อศาลเห็นเองหรือมีบุคคลตามมาตรา 13 ร้องขอศาลก็อาจใช้ดุลพินิจสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เป็นคุณแก่บุคคลนั้นได้

(3) บุคคลที่อาจร้องขอต่อศาลขอให้ศาลสั่งตาม 1) หรือ 2) คือ บุคคลผู้จะถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่บัญญัติภายหลัง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการ

6. กรณีที่ศาลจะสั่งเพิกถอนและงดใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 16 ซึ่งบัญญัติว่า

"เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงาน อัยการว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราว ตามที่เห็นสมควรก็ได้"

จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถแยกหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

1) ศาลพิจารณาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2) ความปรากฏแก่ศาลในภายหลังตามคำเสนอของผู้ยื่นเองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้ยื่น ผู้อนุบาลของผู้ยื่น หรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3) ศาลมีดุลพินิจสั่งได้ตามที่เห็นสมควร คือ สั่งให้เพิกถอนวิธีการเพื่อความปลอดภัย และสั่งงดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ยื่นไว้ชั่วคราว

### 1.3 ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 - 50 แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยหาได้มีเฉพาะที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาของไทยแต่อย่างเดียวไม่ หากแต่เรายังสามารถพบมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 เป็นต้น

สำหรับประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย และวิธีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 นั้น แบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้

#### 1.3.1 กักกัน

1) ความหมายของการกักกัน คือการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสสัยไว้ภายในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำผิด เพื่อตัดนิสสัยและฝึกหัดอาชีพ<sup>60</sup>

2) วัตถุประสงค์ของการกักกัน

(1) เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด

(2) เพื่อแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดติดนิสสัยกลับตัวเป็นคนดี โดยการตัดนิสสัยและฝึกหัดอาชีพแก่ผู้ยื่น

อาจกล่าวได้ว่า การกักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ประเภทที่ตัดโอกาสบุคคลมิให้ออกไปกระทำผิด โดยการเอาตัวมาควบคุมไว้ที่ศาลกำหนดอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นการป้องกันการกระทำผิดรวมไปถึงการตัดนิสสัยให้กลับตัวเป็นคนดี และในกรณีที่บุคคลนั้นกระทำผิด โดยไม่มีอาชีพก็จัดให้มีการฝึกหัดอาชีพให้ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีจิตสำนึกว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงถือเป็นการขัดเกลাজิตใจของผู้กระทำความผิดด้วย

<sup>60</sup> ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 40.

## 3) หลักเกณฑ์ในการกักกัน

มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดดังต่อไปนี้”<sup>61</sup>

- 1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึง 216
- 2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึง 224
- 3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246
- 4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึง 286
- 5) ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึง 290 มาตรา 292 ถึงมาตรา 294
- 6) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึง 299
- 7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320
- 8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354 และมาตรา 357

และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ในบรรดาที่ระบุไว้ข้างต้นอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน สำหรับการกระทำความผิด ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบแปดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรา

กล่าวโดยสรุป เงื่อนไขที่ศาลจะพิพากษาให้กักกันนั้น ได้แก่

- 1) ผู้นั้นเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้งในความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 41 (1) – (8)
- 2) ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ระบุไว้ข้างต้นอีกภายในเวลา 10 ปี นับตั้งแต่ผู้นั้นพ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษ จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน
- 3) ถ้าผู้นั้นกระทำความผิดในขณะที่มีอายุยังไม่เกิน 18 ปี ไม่นำเอาความผิดนั้นมาพิจารณากักกัน

<sup>61</sup> ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 41.

#### 4) อำนาจการฟ้องคดีขอให้กักกัน

การฟ้องขอให้กักกันได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 43 ความว่า “การฟ้องขอให้กักกัน เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะ และขอรวมกันไปในการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องภายหลังก็ได้”<sup>62</sup>

#### 5) หลักเกณฑ์ที่พนักงานอัยการขอให้กักกัน

(1) ขอให้ศาลพิพากษาให้กักกันรวมไปในการฟ้องคดี อันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน

(2) ฟ้องเป็นคดีให้กักกัน เป็นอีกคดีหนึ่งเป็นอีกคดีหนึ่งซึ่งการฟ้องแบบนี้ต้องทำเป็นคำฟ้องด้วย

#### 6) การคำนวณระยะเวลาที่กักกัน

มาตรา 42 กล่าวไว้ว่า “ในการคำนวณระยะเวลาที่กักกันให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้ามีโทษจำคุก หรือกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ก็ให้จำคุก หรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุก หรือพ้นจากการกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน”

#### 7) กรณีขเว้นที่ไม่สามารถกักกัน

(1) กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักกันแล้ว แต่ผู้กระทำผิดยังไม่ได้รับการกักกันเลย หากพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ โดยผู้กระทำผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาครบถ้วนแล้วถือเป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะทำการกักกันผู้นั้นไม่ได้ หรือหากพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ โดยล่วงเลยการลงโทษตามคำพิพากษาก็ถือเป็นอันล่วงเลยการกักกัน และจะทำการกักกันผู้นั้นไม่ได้เช่นเดียวกัน

(2) กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักกันผู้กระทำผิดได้รับการกักกันมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครบถ้วนโดยการหลบหนี ถ้าพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันล่วงเลยระยะเวลาการกักกัน จะกักกันผู้นั้นอีกไม่ได้

#### 8) สถานที่ที่ใช้ในการกักกัน

การกักกันไม่ใช่โทษ สถานที่กักกันจึงต้องแตกต่างกัน โดยผู้ใดกระทำผิดและได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาก็ต้องรับโทษในเรือนจำ ดังนั้น การกักกันจึงได้กำหนดสถานที่กักกัน โดยให้ควบคุมไว้ภายในเขตที่กำหนด และเขตที่กำหนดซึ่งใช้เป็นสถานที่กักกันต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 และได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 154/2511<sup>63</sup> เรื่อง กำหนดเขต เขตกักกันนครปฐม ลงวันที่ 9

<sup>62</sup> ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 43.

<sup>63</sup> ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 85 ตอนที่ 6 (19 มีนาคม 2511), น. 842.

กุมภาพันธ์ 2511 ให้กำหนดเขตกักกันนครปฐม ขึ้นที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม เพื่อดำเนินการควบคุม ดัดนิสัย ศึกษาอบรม และฝึกหัดอาชีพผู้ถูกกักกัน และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 643/2512<sup>64</sup> เรื่อง กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ลงวันที่ 18 กันยายน 2513 ให้กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ขึ้นที่ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินการเช่นเดียวกับเขตกักกันนครปฐม

#### 9) การพักการกักกัน

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 มาตรา 12 บัญญัติว่า “ผู้ถูกกักกันผู้ใดได้รับการกักกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองในสามของกำหนดการกักกัน ตามหมายศาลถ้าแสดงให้ศาลเห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดสาหะ มีความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ ผู้ถูกกักกันผู้นั้นอาจได้รับการพักการกักกันตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และได้มีกฎกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2514)<sup>65</sup> กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการพักการกักกันไว้ใน ข้อ 1, 2, 3 และ 6 ดังนี้

ข้อ 1. มีความว่า “เงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการกักกัน มีดังนี้

(1) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เขตกักกัน พนักงานคุมประพฤติของกรมราชทัณฑ์ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำแหน่งแห่งที่ซึ่งที่ได้รับการพักการกักกันเข้าไปอยู่ ตามที่ระบุไว้ในหนังสือสำคัญกรมข้อ 4 และตามระยะเวลาที่กำหนด

(2) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไม่กระทำความผิดอาญาขึ้นอีก

(3) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะไม่เข้าไปในเขตท้องที่ที่กำหนดไว้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานตาม (1) เป็นครั้งคราวในกรณีจำเป็น

(4) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไม่ประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย

(5) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องประกอบอาชีพที่มีอยู่แล้ว หรือที่ผู้อื่นจัดหาให้ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือตามที่พนักงาน เจ้าหน้าที่จัดหาให้

(6) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องปฏิบัติทางศาสนาที่ตนนับถือตามสมควร”

ข้อ 2. มีความว่า “เงื่อนไขตามข้อ 1 อธิบติจะกำหนดให้ผู้ได้รับการพักการกักกันแต่ละคนปฏิบัติเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมตามลักษณะของบุคคล และพฤติการณ์ และจะแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนเงื่อนไขที่กำหนดนั้นข้อใดข้อหนึ่งเสียก็ได้”

<sup>64</sup> ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 87 ตอนที่ 6 (27 มีนาคม 2513), น. 213.

<sup>65</sup> ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 88 ตอนที่ 139 14 ธันวาคม 2514), น. 811.

ข้อ 3. บัญญัติถึงการพิจารณาอนุมัติว่า “ให้มีคณะกรรมการพิจารณาการพักการกักกัน ประกอบด้วยประชากรกรรมการ 1 คน แลกรรมการอื่น ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจากราชการมีจำนวนรวมกันอีกไม่น้อยกว่า 3 คน

ผู้ถูกกักกันจะได้รับการพักการกักกัน เมื่อคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งเห็นชอบและอธิบดีอนุมัติ และการประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งการให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก”

ข้อ 6. มีความว่า “ผู้ได้รับการพักการกักกันต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข อธิบดีอาจสั่งระงับการพักการกักกัน และแจ้งให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจับส่งเขตกักกันได้”

### 1.3.2 ห้ามเข้าเขตกำหนด

เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเดิมเป็นโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 24 บัญญัติว่า “โทษฐานให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนดนั้น ท่านบัญญัติไว้เป็นสองอย่าง คือ<sup>66</sup>

- 1) ห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือจังหวัดที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา
- 2) บังคับให้อยู่แต่ในท้องที่หรือจังหวัดที่ซึ่งเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการได้กำหนดให้อยู่ในสองอย่างนี้ให้ศาลมีอำนาจเลือกใช้ตามสมควรแก่เหตุ”

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกับการห้ามเข้าเขตกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 44 - 46 แตกต่างกันตรงที่เดิมบัญญัติเป็นโทษ ส่วนในปัจจุบันเป็นเพียงวิธีการเพื่อความปลอดภัยเท่านั้น

#### 1) ความหมายของการห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 44 บัญญัติว่า “ห้ามเข้าเขตกำหนดคือ การห้ามเข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา” ซึ่งการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลมีอำนาจห้ามเข้าเขตกำหนดในคำพิพากษาได้ 2 กรณี คือ<sup>67</sup>

(1) การห้ามเข้าเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการห้ามเข้าเขตไปในท้องที่ เช่น อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

(2) การห้ามเข้าสถานที่ที่กำหนดตามคำพิพากษา เช่น การห้ามเข้าโรงภาพยนตร์ ร้านขายสุรา ดิสโก้เธค เป็นต้น เช่น นาย ก. เป็นคนที่ชอบดื่มสุราแล้วชอบไปเที่ยวดิสโก้เธค ก่อเรื่องทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายผู้ที่เข้าไปเที่ยว เมื่อศาลพิพากษาลงโทษนาย ก. ฐานทำร้าย

<sup>66</sup> กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 24.

<sup>67</sup> ประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช 2499 มาตรา 44.

ร่างกาย ศาลอาจพิพากษาลงโทษนาย ก.ฐานทำร้ายร่างกาย ศาลอาจพิพากษาห้ามนาย ก.เข้าไปเที่ยวในดิสโก้เทคเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี ก็ได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เข้าไปก่อเหตุร้ายประการอื่นอีก

**สรุป** ก็คือ ลักษณะการห้ามเข้าเขตกำหนดแบ่งออกเป็น การห้ามเข้าเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และการห้ามเข้าไปในสถานที่กำหนดในคำพิพากษา

## 2) วัตถุประสงค์ของการห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนดมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงในการกระทำผิดในเขตพื้นที่มิให้กระทำผิด หรือก่อเหตุร้ายขึ้นในท้องที่หรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง

## 3) หลักเกณฑ์ของการห้ามเข้าเขตกำหนด

หลักเกณฑ์ในการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 ความว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชนไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่า เมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี” เมื่อนำมากล่าวโดยสรุปหลักเกณฑ์การห้ามเข้ากำหนดมีดังนี้

(1) ต้องมีคำพิพากษาและเป็นคำพิพากษาให้ลงโทษในความผิดฐานใดฐานหนึ่ง

(2) ศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดก็ต่อเมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชน

## 4) อำนาจการฟ้องคดีขอให้ห้ามเข้าเขตกำหนด

การฟ้องขอห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าศาลอาจเห็นควรสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดขึ้นมาเองคือ โดยไม่มีใครขอ หรืออาจมีคำขอของโจทก์ในคดีนั้นด้วยก็ได้ และศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดหรือไม่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล กล่าวโดยสรุปก็คือ จะขอหรือไม่ขอการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลก็สามารถสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในการห้ามเข้าเขตกำหนดได้ นอกจากนี้การสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดนี้จะต้องปรากฏผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษด้วย และห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่ไม่ได้กล่าวในฟ้อง

## 5) หลักเกณฑ์การฟ้องคดีขอให้ห้ามเข้าเขตกำหนด

การฟ้องขอห้ามเขตกำหนด พนักงานอัยการจะต้องขอรวมกันไปในการฟ้องคดีอันเป็นมูล จะร้องขอภายหลังอย่างกักกันมิได้ และในกรณีที่มีการเลยกำหนดเวลาดลงโทษ

ซึ่งถือเป็นการพ้นโทษตามคำพิพากษา เมื่อจับตัวได้เมื่อใดก็สามารถใช้วิธีนี้ได้เสมอ ไม่มีกำหนดเวลา ล่วงเลยการบังคับคดี

#### 6) การคำนวณระยะเวลาห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น จะห้ามเท่าไรก็ได้ อาจจะ 6 เดือน 1 ปี หรือ 3 ปีก็ได้ อย่างไรก็ตามจะต้องไม่เกิน 5 ปี ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 บัญญัติว่า “...ศาลอาจสั่งให้คำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี” จะเห็นได้ว่า การนับวันเริ่มห้ามมิให้เข้าเขตกำหนดนั้น ไม่มีปัญหา เพราะการสั่งห้ามจะอยู่ในดุลพินิจศาล โดยศาลอาจสั่งห้ามตั้งแต่วันพ้นโทษ หรือจากวันใดก็จะปรากฏในคำสั่ง และผลบังคับของการห้ามเข้าเขตกำหนดก็ต่อเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว เช่น ให้จำคุก 3 ปี แล้วพ้นโทษก็จะถูกห้ามเข้าเขตกำหนด

#### 7) สถานที่ที่ใช้ในการห้ามเข้าเขตกำหนด

สถานที่ที่ใช้ในการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลจะเป็นผู้สั่งห้ามเข้าเขตกำหนด และจะต้องสั่งไว้ในคำพิพากษา โดยจะระบุท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน

### 1.3.3 การเรียกประกันทัณฑ์บน

วิธีการเพื่อความปลอดภัยวิธีนี้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 และ 47 เดิมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 บัญญัติให้การ “เรียกประกันทานบน” เป็นโทษสถานหนึ่ง และมาตรา 30 บัญญัติหลักเกณฑ์ว่า “เมื่อผู้ใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเมื่อศาลพิจารณาเห็นเหตุอันสมควรเชื่อว่า ผู้ใดก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเมื่อปรากฏแก่ศาลว่า ผู้ใดเป็นคนจรจัดไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยประการใดก็ดี ศาลมีอำนาจเรียกประกันทานบน หรือเรียกแต่ทานบนให้ผู้นั้นสัญญาว่าจะประพฤติตนรักษาความสงบเรียบร้อยมิกระทำให้เกิดเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลจะกำหนดให้ไม่เกินกว่า 2 ปี และจำนวนเงินค่าปรับเมื่อทำผิดทานบนนั้นแล้วแต่ศาลจะกำหนดแต่อย่าให้เกินห้าร้อยบาทขึ้นไป

การเรียกประกันทัณฑ์บน เป็นการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยใน ส่วนของการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น เป็นการป้องกันก่อนการกระทำผิด โดยศาลให้ผู้นั้นสัญญาว่าจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น

#### 1) ความหมายของการเรียกประกันทัณฑ์บน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 บัญญัติว่า “ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหาย แก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในการพิจารณาคดีความผิดใด ไม่ว่าศาลจะลงโทษผู้

ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือ ทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้ศาลมีอำนาจที่จะ สั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือ จะไม่กระทำความผิดดังกล่าว แล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกัน ด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขัง ผู้นั้นจนกว่า จะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้น เข้าใน เขตกำหนดตาม มาตรา 45 ก็ได้

การกระทำของผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติ ตามมาตรานี้

จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า บุคคลนั้นเพียงน่าจะก่อเหตุร้ายอันเป็น ภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่ สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ศาลมี อำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อ เหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดดังกล่าว แล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่ง ให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

#### 1.3.4 การควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

การควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล เป็นมาตรการอีกวิธีหนึ่งของวิธีการเพื่อ ความปลอดภัยซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48 และ 49 คือ

1) กรณีเกี่ยวกับสภาพแห่งจิตของผู้กระทำผิด ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือนซึ่งไม่ต้อง รับโทษหรือได้รับการลดโทษตาม มาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

2) กรณีผู้เสพสุราเป็นอาจิม หรือผู้เสพยาเสพติดให้โทษ ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 49 กล่าวคือ “ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่า มีความผิดแต่รอการ กำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาล เห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับ การเสพสุราเป็น อาจิม หรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษา ว่าบุคคล นั้นจะต้องไม่เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษ อย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกิน สองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือ วันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรก ไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

วัตถุประสงค์ของสองมาตรานี้ก็เพื่อป้องกันผู้ที่อาจจะกระทำความผิดได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไป เนื่องจากสภาพร่างกายป่วยเป็นโรคจิต เสพสุราเป็นอาณิน หรือติดยาเสพติด ให้หายจากสภาพดังกล่าวเพื่อไม่ให้มีโอกาสดำเนินการกระทำความผิดได้อีก

### 1.3.5 การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะการประกอบอาชญากรรมบางอย่างนั้นผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 กล่าวคือ “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพต่อไป อาจกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษแล้วก็ได้

ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. กระทำผิดฐานผลิตอาหารปลอม เช่น น้ำปลาปลอม ก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพของประชาชน การกระทำของนาย ก.เป็นความผิดตามกฎหมายอาหาร หากศาลพิพากษาลงโทษ นาย ก.และถ้าศาลเห็นว่าหากนาย ก.พ้นโทษไปแล้ว นาย ก.อาจไปปลอมอาหารอีก ฉะนั้นศาลอาจสั่งไว้ในคำพิพากษา นาย ก. ด้วยว่า ห้ามนาย ก. ประกอบอาชีพผลิตอาหาร มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีก็ได้

#### 1) วัตถุประสงค์

การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นแนวความคิดที่เป็นการป้องกันสังคม โดยการตัดโอกาสบุคคลบางประเภท ไม่ให้กระทำความผิดจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ

#### 2) หลักเกณฑ์ในการห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

1) ในคดีนั้นศาลได้พิพากษาให้ลงโทษ (กรณีรอกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจะใช้วิธีการนี้ไม่ได้)

2) ศาลเห็นว่าผู้ที่ถูกลงโทษนั้นกระทำความผิด โดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือว่าทำผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ เช่น ผู้จัดการโรงแรมกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี ถ้าศาลเห็นว่าที่เขากระทำความผิดนั้น เพราะมีอาชีพเป็นผู้จัดการโรงแรม ถ้าหากจะให้ดำเนินกิจการโรงแรมต่อไป อาจกระทำความผิดฐานค้าประเวณีได้อีก ฯลฯ

3) หากปรากฏพฤติการณ์ต่อศาลดังกล่าวข้างต้น ศาลมีอำนาจสั่งห้ามใน คำพิพากษา 2 ประการ คือ

- (1) สั่งห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้น
- (2) สั่งห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้น โดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปี นับจากวันพ้นโทษ

## 2. แนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในต่างประเทศ

### 2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (France)

ประเทศฝรั่งเศสนั้น เป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร มีวิวัฒนาการที่ยาวนานในระบบประมวลกฎหมายเป็นต้นแบบของบางประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายต่อมาด้วย รวมไปถึงประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ที่ร่างขึ้นมาครั้งแรก โดย Monsieur Georges Padoux นักกฎหมายชาวฝรั่งเศส นอกจากนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา คดีอาญา ก็นับว่าเป็นต้นแบบฉบับของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศต่างๆ ในทวีป ยุโรปหลายประเทศ เช่น เยอรมันนี เบลเยียม สวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี สเปน กรีซ<sup>68</sup> เป็นต้น

#### 2.1.1 ทฤษฎีพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรม

จุดมุ่งหมายหลักของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษ เพื่อให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข เรียบร้อย และมีความปลอดภัย ทั้งนี้ก็เพื่อคุ้มครองประชาชนในสังคม และในขณะเดียวกันก็เน้นการป้องกันการกระทำความผิดด้วย

สำหรับการดำเนินคดีอาญาของฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้มีหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมทั้งหมด 3 หน่วยงาน ทั้งนี้กระบวนการเริ่มต้นจากตำรวจ หรือพนักงานอัยการก็ได้ โดยอัยการเองก็มีหน้าที่ในการรับคำร้องทุกข์ได้เช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากของประเทศไทย ที่การดำเนินคดีอาญาไม่ได้เริ่มต้นจากพนักงานอัยการแต่เริ่มต้นจากพนักงานสอบสวน และนอกจากนั้นอัยการยังมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนอีกด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว อัยการมักจะให้หน้าที่การสอบสวนเป็นของตำรวจ โดยอัยการจะเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุม ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 38<sup>69</sup> ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า พนักงานตำรวจจะทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อเท็จจริง

<sup>68</sup> เมธาวัตี วาตีเจริญ, บทบาทของพนักงานตำรวจในการสอบสวนคดีอาญา, กรุงเทพฯ. สุตรไพศาล, หน้า 213

<sup>69</sup> Article 38 Code of Criminal Procedure.

พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดี เพื่อนำเสนอพนักงานอัยการ หากอัยการเห็นว่าควรดำเนินคดีก็จะจัดทำคำฟ้อง ตั้งข้อหาและยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อให้ศาลตัดสิน

ในกรณีที่ไม่มีความหมายบังคับไว้ว่าจะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน พนักงานอัยการสามารถฟ้องคดีได้เลย แต่ถ้าเป็นคดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษหนัก หรือบทลงโทษรุนแรง กฎหมายบัญญัติไว้ว่าต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน พนักงานอัยการจะทำการฟ้องผู้ต้องหาเลยไม่ได้ ต้องส่งสำนวนไปยังผู้พิพากษาเพื่อทำการไต่สวน ซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณาว่าคดีนั้นมีมูลหรือไม่ อย่างไร แล้วจึงส่งกลับมายังพนักงานอัยการต่อไป

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศหนึ่งในทวีปยุโรปที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดในการลงโทษของ Cesare Beccaria นักปรัชญาชาวอิตาลี คือ บุคคลผู้มีอิทธิพลสำคัญในการพัฒนาแนวคิดการลงโทษว่าควรให้มีการลงโทษที่คำนึงถึงมนุษยธรรม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเขาได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยได้ให้หลักในความเสมอภาคของบุคคล และการลงโทษที่ทารุณป่าเถื่อนเป็นการลงโทษที่ผิดหลักมนุษยธรรม เบ็คคาเรียต่อต้านการลงโทษที่รุนแรงเนื่องจากเห็นว่าการลงโทษที่รุนแรงนอกจากจะมีใช้วิธีที่จะยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำความผิดแล้วยังขัดกับความยุติธรรมและลักษณะของสัญญาประชาคม<sup>70</sup> สำหรับเบ็คคาเรีย การลงโทษจะได้ผลดีต่อเมื่อการลงโทษนั้นได้สัดส่วน สมเหตุสมผล รวดเร็ว และไม่ขัดกับหลักมนุษยธรรม ดังนั้นเหตุผลของการลงโทษจึงเป็นเพียงแต่การป้องกันสังคม และยับยั้งผู้อื่นมิให้ก่ออาชญากรรมเท่านั้น การลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรงมีผลปลูกเร้าให้มนุษย์กระทำความผิดอย่างรุนแรงมากกว่าการป้องกัน เนื่องจากว่าพวกเขากลัวการถูกลงโทษที่รุนแรง จึงประกอบอาชญากรรมที่รุนแรงขึ้น เพื่อมิให้มีพยานหลักฐานสำหรับการลงโทษความผิดที่เขาเหล่านั้นได้กระทำความ

ประเทศฝรั่งเศสนำแนวความคิดในการลงโทษของ Cesare Beccaria มาบังคับใช้โดยการออกกฎหมายยกเลิกการลงโทษที่มีลักษณะของการทรมานและทารุณโหดร้าย คือ รัฐบัญญัติ ฉบับลงวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1832 ได้ยกเลิกการลงโทษที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายโดยตรง คือ การล่ามโซ่ การตีตรวน การตัดข้อมือ และได้ยกเลิกการริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นโทษที่ลงควบคู่ไปกับโทษจำคุก ต่อมาได้มีรัฐกฤษฎีกาฉบับที่ 60-529 ลง

---

Judicial police officers and agents are placed under the supervision of the prosecutor general. He may instruct them to collect any information he considers useful for the proper administration of justice.

<sup>70</sup> Beccaria, "On Crimes and Punishments" Preface by Robert Badinter, GF - Flammarion, Paris, 1991, p. 28.

วันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1960 ยกเลิกการบังคับให้ทำงานและการเนรเทศ<sup>71</sup> นอกจากนี้ยังมีนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสชื่อ Marc Ancel อดีตผู้พิพากษา ได้เขียน *La théorie de la politique criminelle appelée La Défense sociale nouvelle* ) คือ ทฤษฎีป้องกันสังคมยุคใหม่ ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า ควรหามาตรการลงโทษอื่นๆ ที่อาจเป็นโทษเสริมขึ้นมาเพื่อทดแทนโทษจำคุก เช่น การให้ทำงานบริการสังคม หรือโทษเสริมอื่นๆ (Les peines Complementaire) ทฤษฎีป้องกันสังคมใหม่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการลงโทษในประเทศฝรั่งเศส การที่ศาลจะพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในกฎหมายฝรั่งเศสในปัจจุบัน ไม่ได้พิจารณาเฉพาะแต่การกระทำความผิดความร้ายแรงของการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ได้พิจารณาถึงตัวผู้กระทำความผิดด้วยว่าเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-24 บัญญัติว่า “ภายใต้ข้อจำกัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ศาลเป็นผู้ลงโทษอาญาและกำหนดโทษ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดและลักษณะของผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษปรับ จะต้องกำหนดโทษปรับโดยคำนึงถึงรายได้และภาระของผู้กระทำความผิดด้วย”<sup>72</sup>

โทษทางอาญาสูงสุดในขณะนั้น คือ การประหารชีวิตได้ถูกยกเลิกเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1848 เฉพาะความผิดทางการเมือง และต่อมา ก็ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และหญิงมีครรภ์ และท้ายที่สุดในปี ค.ศ. 1981 ก็ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมด ปัจจุบันนี้ โทษที่สูงที่สุดคือ โทษจำคุกตลอดชีวิต

### 2.1.2 โทษตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดทางอาญานั้น มีการแบ่งประเภทของโทษไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งตามระดับความรุนแรงของโทษ ซึ่งถ้าทราบลักษณะของความผิดก็จะทราบได้ทันทีว่า การกระทำความผิดนั้นจัดอยู่ในระดับโทษใด และนอกจากนี้ก็ยังจัดเขตอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ของแต่ละระดับโทษเอาไว้ด้วย สามารถแบ่งได้ 3 <sup>73</sup> กลุ่มดังนี้

- (1) ความผิดที่มีโทษหนัก (Les crimes)
- (2) ความผิดที่มีโทษปานกลาง (Les delit)
- (3) ความผิดลหุโทษ (Les contraventions)

<sup>71</sup> Frederick and Francis DESPORTES GUENHEC THE "NEW CRIMINAL LAW", Volume 1 General Criminal Law, ECONOMICA, Fifth Edition, 1998, p.606.

<sup>72</sup> ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-5 บัญญัติเรื่องการลงโทษปรับรายวัน (Le jour amende) ไว้ทำนองเดียวกับมาตรา 132-24.

<sup>73</sup> Article 111-1 CP.Criminal offences are categorised as according to their seriousness as felonies, misdemeanours or petty offences.

1) ความผิดที่มีโทษหนัก (Les crimes) จำอยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาคดีของศาล La Cour d'assises คือ ศาลที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีที่มีโทษหนัก ปัจจุบันมี 99 แห่ง จะมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จนถึงโทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้พิพากษาในคดีที่มีโทษหนักนี้ จะแตกต่างกับคดีที่มีโทษปานกลาง คือ จะมีผู้พิพากษาที่มาพิจารณาคดี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ผู้พิพากษาอาชีพ 3 คน โดยมี 1 คนเป็นประธาน และอีกกลุ่มหนึ่งคือ คณะ Jury ซึ่งจะไม่ใช่ผู้พิพากษาอาชีพ จะคล้ายกับผู้พิพากษาสมทบของประเทศไทย มีจำนวน 9 คนในชั้นต้น และ 12 คนในชั้นอุทธรณ์ คดีที่มีโทษหนักนั้น ได้แก่ คดีที่กำหนดระดับโทษ ดังนี้ <sup>74</sup>

- (1) โทษจำคุกตลอดชีวิต
- (2) โทษจำคุกสามสิบปี
- (3) โทษจำคุกยี่สิบปี
- (4) โทษจำคุกสิบห้าปี

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกำหนดโทษจำคุกนั้น ต่ำสุดอยู่ที่ 15 ปี แต่อย่างไรก็ตามได้มีข้อยกเว้นไว้ในวรรคท้ายว่า ให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลลูกขุนว่า แม้เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษแต่เมื่อพิจารณาจากแวดล้อมแห่งคดีแล้ว พฤติกรรมของจำเลยในอดีตที่ผ่านมา ก็อาจลดโทษให้จำคุกได้ ซึ่งกำหนดไว้อย่างต่ำสุด ที่ 10 ปี และการลงโทษในคดีที่มีโทษหนักนั้น จะไม่มีโทษปรับ หรือโทษเสริมใดๆ มาทดแทนโทษจำคุกได้ <sup>75</sup>จะมีเพียงแต่การลงโทษจำคุกเท่านั้น อาจเพิ่มโทษเสริมอื่นๆ <sup>76</sup>เข้ามาได้ เช่น โทษปรับ แต่ไม่มีการบัญญัติอย่างชัดเจนว่ากำหนดอัตราโทษปรับเป็นจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะผู้พิพากษา เป็นต้น

ตัวอย่างความผิดประเภทนี้ได้แก่

- (1) ความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต (the life imprisonment.)

<sup>74</sup> Article 131-1 CP.

The penalties incurred by natural persons for the commission of felonies are:

- 1° criminal imprisonment for life or life criminal detention;
- 2° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of thirty years;
- 3° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of twenty years;
- 4° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of fifteen years.

The minimum period for a fixed term of criminal imprisonment or criminal detention is ten years.

<sup>75</sup> Article 131-10 CP.

<sup>76</sup> Article 131-2 CP.

The penalties of criminal imprisonment or criminal detention do not preclude the imposition of a fine and of one or more of the additional penalties set out under article 131-10.

- ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์<sup>77</sup>

- ความผิดฐานจงใจฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตายซึ่งผู้ที่ถูกฆาตกรรมนั้น ต้องเป็นบุคคลที่อ่อนแอกว่าเช่นผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ผู้ที่มีร่างกายพิการ หญิงมีครรภ์ เจ้าหน้าที่งานขณะปฏิบัติหน้าที่<sup>78</sup> เป็นต้น

(2) ความผิดที่มีโทษจำคุกสามสิบปี

- ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น<sup>79</sup>

(3) ความผิดที่มีโทษจำคุกยี่สิบปี

- ทำร้ายร่างกายผู้เยาว์ซึ่งมีอายุไม่เกิน 15 ปี โดยไม่มีเจตนาให้ถึงแก่

ความตาย<sup>80</sup>

- เป็นผู้ผลิตยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกยี่สิบปีพร้อมทั้งปรับ 7 ล้าน

ห้าแสนยูโร<sup>81</sup>

<sup>77</sup> Article 211-1 CP.

Genocide occurs where, in the enforcement of a concerted plan aimed at the partial or total destruction of a national, ethnic, racial or religious group, or of a group determined by any other arbitrary criterion, one of the following actions are committed or caused to be committed against members of that group:

- wilful attack on life;
- serious attack on psychological or physical integrity;.....

Genocide is punished by criminal imprisonment for life.

<sup>78</sup> Article 221-4 CP.

Murder is punished by criminal imprisonment for life where it is committed:

- 1° against a minor under fifteen years of age;
- 2° against a natural or legitimate ascendant or the adoptive father or mother;
- 3° against a person whose particular vulnerability, due to age, sickness or infirmity, or to any

physical or psychological disability or to pregnancy, is apparent or known to the perpetrator;

<sup>79</sup> Article 221-1 CP.

The wilful causing of the death of another person is murder. It is punished with thirty years' criminal imprisonment.

<sup>80</sup> Article 222-8 CP.

The offence defined under article 222-7 is punished by twenty years' criminal imprisonment where it is committed:

- 1° against a minor under fifteen years of age;

<sup>81</sup> Article 222-35 CP.

## (4) ความผิดที่มีโทษจำคุกสิบห้าปี

- ทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยไม่มีเจตนาให้ถึงแก่ความตาย<sup>82</sup>

2) คดีที่มีโทษปานกลาง (Les delit) จะอยู่ในเขตอำนาจศาล The Criminal Court คือ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีโทษปานกลาง (offenses) คือ คดีที่มีบทลงโทษจำคุกตั้งแต่ 2 เดือน 6 เดือน 1 ปี 2 ปี 3 ปี 5 ปี 7 ปี ไปจนถึง 10 ปี<sup>83</sup> ผู้พิพากษามีองค์คณะ 3 คน โดยมีประธาน 1 คน<sup>84</sup> ความผิดระดับโทษปานกลางนี้กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าในความผิดบางฐานอาจลงโทษทั้งจำคุกและทั้งปรับได้

บทลงโทษสูงสุดของคดีที่มีโทษกลาง คือ จำคุก 10 ปี เช่นประทุษร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส มาตรา 222-9 และโทษปรับไม่เกิน 1 แสนห้าหมื่นยูโร หรือ เป็นผู้นำเข้า ส่งออกยาเสพติดมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ 7 ล้านห้าแสนยูโร หรือ โทษจำคุก 3 ปี สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนไม่สามารถทำงานได้ภายใน 8 วัน และโทษจะเพิ่มขึ้นเป็น 5 ปี และปรับไม่เกินเจ็ดหมื่นห้าพันยูโร ถ้าผู้นั้นเป็นผู้เยาว์ที่อายุไม่เกิน 15 ปี โทษจำคุก 2 ปี

สำหรับคดีที่มีโทษปานกลางนี้ นอกจากจะมีโทษจำคุก หรือ โทษปรับแล้ว กฎหมายประเทศฝรั่งเศสยังกำหนดโทษทางเลือกอื่นๆ เข้ามาเสริมด้วย ถ้าเป็นโทษเล็กๆ น้อยๆ อาจใช้โทษเสริมอื่นๆ มาทดแทนการจำคุกได้ ซึ่งจะแตกต่างกับโทษหนักที่ไม่สามารถใช้โทษเสริม

<sup>82</sup> Article 222-7 CP.

Acts of violence causing an unintended death are punished by fifteen years' criminal imprisonment.

<sup>83</sup> Article 131-4 CP

The scale of custodial sentences is as follows:

1° A maximum of ten years;

2° A maximum of seven years;

3° A maximum of five years;

4° A maximum of three years;

5° A maximum of two years;

6° A maximum of one year;

7° A maximum of six months;

8° A maximum of two months.

<sup>84</sup> Article . 398 CP. The correctional court is composed of a presiding judge and of two other judges.

อื่นๆมาแทนโทษจำคุกได้เลย ทั้งนี้เพื่อเป็นการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด เพื่อให้กลับตัวเป็นคนดี คืนสู่สังคม อาจใช้มาตรการอื่นๆ เข้ามาเสริมได้ เช่น ให้ทำงานบริการสาธารณะ หรือ โทษเสริมอื่น ได้ๆ เช่นกัน

3) คดีความผิดหลุโทษ หรือ ความผิดที่มีโทษปรับ (Les contraventions) ตามมาตรา 131 -13 ประมวลกฎหมายอาญา อยู่ในอำนาจของศาล Les tribunal de police ไม่มีโทษจำคุก มีแต่โทษปรับ และจำกัดสิทธิบางประการเท่านั้น ซึ่งแต่เดิมมีโทษริบทรัพย์สินด้วย แต่ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปแล้ว จึงมีแต่โทษปรับ สามารถแบ่งได้ ออกเป็น 5 ระดับ<sup>85</sup>

- (1) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 38 ยูโร
- (2) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 150 ยูโร
- (3) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 450 ยูโร
- (4) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 750 ยูโร
- (5) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 1,500 ยูโร

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าในความผิดเล็กๆ น้อยๆ หรือความผิดหลุโทษนี้ มักเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนกฎต่างๆ เช่น ขับขี่รถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกนิรภัย นั่งรถยนต์โดยไม่คาดเข็มขัดนิรภัย หรือฝ่าฝืนกฎจราจร เป็นต้น

4) โทษเสริม : โทษทางเลือก หรือ โทษแทนที่ (Les peines complémentaires : Une peine de substitution)

การลงโทษที่กำหนดในประเภทต่างๆ ที่กล่าวมานั้นล้วนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด เพื่อเป็นการปราบปราม ดัดนิสัยผู้กระทำความผิด ถ้าเป็นโทษจำคุกก็เพื่อลงโทษให้ออกจากสังคมชั่วคราว หรือถ้าเป็นการกระทำอย่างร้ายแรงก็อาจเป็นการจำคุกตลอดชีวิตเพื่อให้สาสมกับการกระทำความผิดนั้น นอกจากการมุ่งหมายจะลงโทษผู้กระทำ

<sup>85</sup> Article 131-13

Petty offences are offences which by law are punished with a fine not in excess of €3,000.

The amount of a fine is as follows:

1° a maximum of €38 for petty offences of the first class;

2° a maximum of €150 for petty offences of the second class;

3° a maximum of €450 for petty offences of the third class;

4° a maximum of €750 for petty offences of the fourth class;

5° a maximum of €1,500 for petty offences of the fifth class; an amount which may be increased

to €3,000 in the case of a persistent offender where the regulation so provides, except where the law provides that repetition of a petty offence constitutes a misdemeanour.

ความผิดแล้ว ในอีกด้านหนึ่งก็ต้องการที่จะฟื้นฟู เยียวยาผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้นั้นกลับคืนสู่สังคม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ได้ และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก วิธีที่ป้องกันและแก้ไขนี้ หรือที่เรียกว่า เป็นโทษเสริม หรือ โทษทางเลือกนั้น ก็สามารถนำมาใช้ได้ผลดีแก่ตัวผู้กระทำความผิดเอง และ ต่อสังคม กฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดโทษเสริมหรือมาตรการเสริมไว้ชัดเจน ว่าสามารถกำหนดโทษเสริมไปพร้อมๆ กับการลงโทษหลักได้ โดยแยกประเภทของโทษเสริมตามประเภทของโทษได้ดังนี้ <sup>86</sup>

(1) คดีที่มีโทษหนัก มีโทษเสริมนอกจากโทษจำคุก คือ การห้ามกระทำการบางอย่าง หรือ การถอนสิทธิต่างๆ หรือ ปิดสถานประกอบการ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่แล้วผู้กระทำความผิดมักเป็นการกระทำความผิดอาญาที่ค่อนข้างรุนแรง ศาลมักจะพิพากษาให้จำคุกหรือ ทั้งจำคุกและทั้งปรับ และยังรวมไปถึงโทษเสริมต่างๆ นั้นเข้ามาพร้อมด้วย โดยไม่มีโทษแทนที่เหมือนกับคดีที่มีความผิดเล็กน้อย

(2) คดีที่มีโทษปานกลาง มีการกำหนดไว้ว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดประเภทโทษที่มีความผิดปานกลางนั้น ได้แก่ <sup>87</sup>

(2.1) โทษจำคุก (L'emprisonnement)

(2.2) โทษปรับ (L'amende)

ก. โทษปรับรายวัน (Le jour-amende)

ข. โทษการทำงานบริการสาธารณะ (Le travail d'intérêt général)

ค. โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-6

ง. โทษเสริมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10

จะเห็นได้ว่า โทษสำหรับความผิดประเภทนี้จะมีโทษหลักที่เป็นโทษดั้งเดิมอยู่สองประเภทคือ โทษจำคุกและโทษปรับตาม (2.1) และ (2.2) ส่วนโทษตาม (2.3) (2.4)

<sup>86</sup> Article 131-10 CP.

<sup>87</sup> Article 131-3 CP.

The penalties incurred by natural persons for the commission of misdemeanours are:

1° imprisonment;

2° a fine;

3° a day-fine;

4° a citizenship course;

5° community service;

6° penalties entailing a forfeiture or restriction of rights, set out under article 131-6;

7° the additional penalties set out under article 131-10.

และ (2.5) นั้นเป็นโทษซึ่งในกฎหมายฝรั่งเศสเรียกว่า “โทษทางเลือก” (Les peines alternatives) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “โทษแทนที่” (Les peines de substitution) และโทษลำดับสุดท้ายที่กำหนดไว้ในมาตรา 131-3 คือ โทษเสริม (Les peines complémentaires)

สำหรับโทษปรับรายวัน<sup>88</sup> นั้น เป็นโทษทางเลือกที่สามารถบังคับได้ หากว่าใช้โทษทางเลือกแล้ว จะไม่สามารถลงโทษหลักได้

โทษปรับรายวัน<sup>88</sup> หรือ Le jour-amende ตามกฎหมายกำหนดไว้ว่า ผู้พิพากษาสามารถกำหนดให้มีการปรับรายวันได้ โดยจะปรับได้ไม่เกิน 1,000 ยูโร / วัน และระยะเวลาของการกำหนดปรับรายวันนั้นต้องไม่เกิน 360 วัน ทั้งนี้ศาลต้องประมาณการว่าจำเลยต้องมีความสามารถในการจ่ายค่าปรับรายวันได้ ยกตัวอย่างเช่น ต้องโทษจำคุก 50 วัน โดยเสียค่าปรับรายวัน วันละ 8 ยูโร ดังนั้น 90 วัน ก็จะต้องรวมค่าปรับทั้งหมด 720 ยูโรเป็นต้น แต่ทั้งนี้ระยะเวลาสูงสุดต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่ถูกกำหนดโทษนั้นด้วย

การทำงานบริการสาธารณะ The community work จะใช้เป็นการลงโทษแทนที่ที่จัดว่าเป็นการลงโทษทั่วไป (la peine principale) ใช้เฉพาะคดีที่มีโทษปานกลาง หรือโทษปรับก็ได้ เป็นการทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ ศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดบริการสาธารณะด้วยการทำความสะอาดในที่สาธารณะต่างๆ เช่น ในเขต ตำบล เขตเทศบาล หมู่บ้าน โรงพยาบาล หรือสถานศึกษาต่างๆ หรือการทาสี การซ่อมแซมบูรณสิ่งก่อสร้าง อาคารต่างๆ ทำความสะอาดถนนหนทาง ระยะเวลาที่กำหนดให้จำเลยทำงานบริการสาธารณะนั้น กำหนดในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138- 8<sup>89</sup> คือต้องทำงาน 40 ชั่วโมงเป็นอย่างต่ำ ห้ามเกิน 210 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของโทษปานกลางนั้น โดยกำหนดวันเวลาที่ต้องบริการสูงสุดได้ถึง 18 เดือน (ภายใน 1 ปีครึ่ง ต้องบริการสาธารณะตามระยะเวลาที่กำหนด ถ้าเป็นผู้เยาว์ ภายใน 12 เดือน )

<sup>88</sup> Article 131-5 CP.

Where a misdemeanour is punishable by imprisonment, the court may order a day-fine. This requires the convicted person to pay the Treasury a sum, the total amount of which is a daily contribution determined by the judge, multiplied by a certain number of days. The amount of each day-fine is determined by taking into account the income and expenses of the accused. It may not exceed €1000. The number of day-fines is determined by taking into account the circumstances of the offence; it may not exceed three hundred and sixty

<sup>89</sup> Article 131-8 Where a misdemeanour is punishable by imprisonment, the court may, as an alternative to imprisonment, order the convicted person to perform, for a period of forty to two hundred and ten hours, unpaid community service in the interest of a public law body or of an association accredited to set up community service.,.....

แต่ถ้าเป็นคดีที่มีโทษเล็กน้อยนั้น ระยะเวลาในการทำงานคือ 20 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย และต้องไม่เกิน 120 ชั่วโมง (Une peine de police)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายประเทศฝรั่งเศสนั้นได้มีการกำหนดโทษเสริมต่างๆ มากมาย หรือ โทษทางเลือก เช่น ปรับรายวัน แทนที่จะต้องโทษจำคุก หรือ ให้บริการสาธารณะตามระยะเวลาที่กำหนด ก็เนื่องมาจากอีกด้านหนึ่งของการลงโทษก็คือความมุ่งหมายที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยไปในตัว

(3) คดีที่มีโทษเบา หรือลหุโทษนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท<sup>90</sup> ตามมาตรา 113-12 ประมวลกฎหมายอาญา คือ

### 3.1 โทษปรับ

### 3.2 โทษห้ามกระทำการบางอย่างหรือ จำกัดสิทธิที่พึงมีบางประการ

### 3.3 การลงโทษในลักษณะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสนอกจากจะมีโทษปรับแล้วยังปรากฏโทษอื่นๆ ที่เป็นโทษเสริมอื่นๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าคดีลหุโทษนั้นมีโทษทางอาญา คือ การปรับเป็นโทษหลัก และ อัตราค่าปรับนั้นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ หากมีการลงโทษปรับผู้กระทำความผิดแล้วกฎหมายกำหนดว่าห้ามมิให้ลงโทษ โดยการจำกัดสิทธิอื่นๆ ไปพร้อมกันกับการลงโทษปรับ ซึ่งการจำกัดสิทธิของคดีความผิดประเภทลหุโทษ มีดังนี้<sup>91</sup>

1. ยึดใบอนุญาตขับขี่มีกำหนดสูงสุดได้ 1 ปี การยึดใบอนุญาตขับขี่นี้สามารถถูกจำกัดสิทธิของการขับขี่ยานพาหนะที่ไม่ใช่มาจากการประกอบอาชีพได้
2. ห้ามเคลื่อนย้ายยานพาหนะของผู้กระทำความผิดเป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน
3. ยึดอาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิดไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นเจ้าของหรือไม่
4. ห้ามส่งจ่ายเช็คเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

<sup>90</sup> Article 131-12.

The penalties incurred by natural persons for the commission of petty offences are:

1° a fine;

2° the penalties entailing a forfeiture or restriction or rights set out under article 131 1-14.

These penalties do not preclude the imposition of one or more of the additional penalties set out under articles 131-16 and 131-17.

<sup>91</sup> Article 131-14 CP.

5. ยึด ทรัพย์สิน หรือสิ่งของที่ใช่ หรือจะใช้ในการกระทำความผิด ยกเว้น เป็นความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์

โทษเสริมต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีลักษณะจำกัคติโทษเช่นเดียวกับกับคดีที่มีโทษปานกลาง เพียงแต่เพิ่มระยะเวลาการจำกัคติโทษมากกว่าคดีโทษ

### 2.1.3 วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศฝรั่งเศส (*La mesure de sûreté*)

วิธีการเพื่อความปลอดภัยนับว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่มีรัฐต้องกำหนดไว้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเดิมกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการในการป้องกันไม่ให้ความผิดนั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก

วิธีการเพื่อความปลอดภัย<sup>92</sup> หมายถึง มาตรการที่ใช้กับบุคคลเพื่อป้องกันผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคมเพื่อไม่ให้ไปกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพบังคับ คือ โทษเป็นสภาพบังคับที่รัฐจะบังคับใช้แก่บุคคลหลังจากที่บุคคลได้กระทำความผิดแล้ว แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่รัฐนำมาใช้ได้ทั้งก่อนที่จะมีการกระทำความผิด หรือ แม้มีการกระทำความผิดแล้วไม่ให้ผู้นั้นกลับมากระทำความผิดอีก

กฎหมายฝรั่งเศสกำหนดไว้ว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นมาตรการป้องกันหรือการจำกัคติโทษเสรีภาพของผู้กระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดกฎหมายซ้ำ ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะลงโทษเพียงอย่างเดียว เช่น การพักใบอนุญาตขับขี่แก่ผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมาขับขี่รถยนต์ภายในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการเพื่อความปลอดภัยวิธีหนึ่งเช่นกัน ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการขับขี่ยานพาหนะมากมาย การที่ศาลจะลงโทษจำคุกก็อาจจะเป็นการเกินกว่าเหตุ ทำให้ผู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติงานอาชีพตามปกติได้ มาตรการการพักใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะชั่วคราวสำหรับผู้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากการขับขี่รถยนต์โดยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือว่าเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมาทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยโทษจำกัคติโทษที่ควรจะมีบางประการ โทษนี้ถือได้ว่าเป็นการลงโทษที่ตัดสิทธิที่รัฐคุ้มครอง อาจเรียกได้ว่าเป็นการห้ามกระทำการบางอย่าง ที่รัฐในระบบนิติรัฐต่างต้องให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนของตนนั้น โดยการลงโทษเหล่านี้ ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่นเดียวกัน<sup>93</sup> เช่น ถูกยึดใบอนุญาตขับขี่ ได้สูงสุด 5 ปี ห้ามมิให้ขับขี่ยานพาหนะได้สูงสุด 5 ปี หรือ ยกเลิกใบอนุญาตขับขี่ และถูกห้ามมิให้ออกใบอนุญาตขับขี่ฉบับใหม่เป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี

<sup>92</sup> มาตรการการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล, คณะนิติศาสตร์ มธบ. หน้า 13 , 2551

<sup>93</sup> Article 131-6 CP.

ถูกยึดยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด ห้ามเคลื่อนย้าย โยกย้าย หรือ เคลื่อนที่ยานพาหนะของผู้กระทำความผิดนั้นเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือ ห้ามส่งจ่ายเช็ค เป็นต้น

1) ขั้นตอนการดำเนินการของมาตรการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นสามารถทำได้ก่อนพิจารณาพิพากษาคดีในคดีที่มีโทษหนัก หรือ โทษปานกลางขึ้นไป โดยอัยการสามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลอนุญาต เช่น คดีที่มีโทษหนักนั้น อาจทำการขังชั่วคราว หรือ ฝากขังก่อนทำการพิจารณาพิพากษาคดีได้ เช่น คมขังผู้ต้องหาชั่วคราว (La detention provisoire) ในช่วงดำเนินการภายหลังฟ้อง มีสาระสำคัญ ดังนี้<sup>94</sup>

(1) เงื่อนไขในการคุมขังผู้ต้องหาในชั้นพิจารณาคดี โดยหลักแล้วอัยการจะเป็นผู้ยื่นคำขอต่อศาล โดยระบุมูลเหตุผลสำคัญของการคุมขังต่อศาล เพื่อขอหมายขังจำเลยชั่วคราว โดยต้องเข้าเงื่อนไขและมีลักษณะดังนี้คือ

ก. เป็นคดีอาญาที่มีโทษหนัก โดยมีโทษจำคุกมากกว่า 10 ปี  
 ข. เป็นคดีอาญาที่มีโทษปานกลาง โดยมีโทษจำคุกมากกว่า 3 ปีขึ้นไป  
 ค. จำเลยมีพฤติกรรมที่จะหลบหนี หรือขัดขืนหลีกเลี่ยงในการมาศาล นอกจากเงื่อนไขข้างต้นแล้ว เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาเห็นเพื่อประโยชน์แห่งคดี สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลออกหมายขังจำเลยไว้ชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาก็ได้ หากจำเลยมีพฤติกรรมในลักษณะเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้<sup>95</sup>

- (ก) พยายามเข้าไปยุ่งกับพยานหลักฐาน
  - (ข) มีการข่มขู่พยาน หรือ ผู้เสียหาย
  - (ค) พยายามหรือมีพฤติกรรมส่อว่าจะหลบหนีในระหว่างการพิจารณาคดีรวมถึง
  - สมรู้ร่วมคิดในการนี้
  - (ง) ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่
  - (จ) ลักษณะอื่นใด ที่เป็นการทำให้ไม่สามารถพิจารณาคดีได้
- โดยสะดวก เป็นต้น

<sup>94</sup> Article 143 -1 CPP. Subject to the provisions of article 137, pre-trial detention may only be ordered or extended in one of the cases listed below:

1 The person under judicial examination risks incurring a sentence for a felony;  
 2 The person under judicial examination risks incurring a sentence for a misdemeanour of at least three years' imprisonment.

<sup>95</sup> Article 144 CPP.

## (2) ระยะเวลาในการถูกคุมขัง

สำหรับระยะเวลาในการคุมขังก็จะแตกต่างกันไปโดยขึ้นอยู่กับประเภทของคดี ดังนี้

ก) คดีที่มีโทษหนัก จะคุมตัวจำเลยได้ไม่เกิน 1 ปี แต่สามารถขยายเวลาได้ ครั้งละ ไม่เกิน 6 เดือน ขยายได้ 2 ครั้ง คือ ไม่เกิน 2 ปี โดยรวมระยะเวลาที่ขยายเวลานั้น ถ้าเป็นคดีที่มีโทษจำคุก ไม่เกิน 20 ปี จะคุมขังได้ 2 ปี แต่ถ้าเป็นคดีที่มีโทษจำคุกมากกว่า 20 ปี จะคุมขังได้ 3 ปี ส่วนคดีที่มีโทษร้ายแรงที่มีโทษจำคุกมากกว่า 20 ปีที่ จะคุมขังจำเลยได้ 3 - 4 ปี ทั้งนี้ ตามดุลยพินิจของศาล <sup>96</sup>

ข) คดีที่มีโทษปานกลาง สามารถคุมขังจำเลยชั่วคราวได้ไม่เกิน 4 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี โดยขอขยายเวลาการคุมขังได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 4 เดือน ซึ่งรวมแล้วไม่เกิน 1 ปี ตามที่กฎหมายกำหนด ถ้าเป็นคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 - 5 ปี ระยะเวลาให้รวมถึงคดีที่มีโทษจำคุก 1 ปี โดยไม่รอกการลงโทษ หรือ รอกการลงโทษอีกด้วย แต่ถ้าเป็นคดีที่มีโทษมากกว่า 5 - 10 ปี เช่น คดียาเสพติด คดีกระทำชำเรา กฎหมายให้ศาลที่จะใช้ดุลยพินิจคุมขังจำเลยได้ไม่เกิน 2 ปี <sup>97</sup>

ต่อมา ใน ค.ศ. 2008 ฝรั่งเศสได้ออกกฎหมายใหม่<sup>98</sup> La loi n2008-174 du 25 fevrier 2008 relative a la retention de surete ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยใหม่โดยเฉพาะ เหตุผลประการแรกคือ หลังจากที่ผู้กระทำความผิดได้พ้นโทษออกไปแล้ว บุคคลนั้นที่อาจจัดได้ว่าเป็นบุคคลอันตรายกลับไปอยู่ในสังคม และมีพฤติกรรมเสี่ยงมากต่อการกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ไม่ว่าจะด้วยปัญหาพื้นฐานทางจิตใจ หรือ สภาพสังคม ที่ไม่อาจออกไปสู่สังคมได้ทันที จำเป็นต้องมีการป้องกันและคุ้มครองความสงบสุขต่อสังคมได้นั้น รัฐจึงมีมาตรการใหม่ี่ขึ้นมา เช่น การกักกันเพื่อความปลอดภัย ซึ่งถูกโต้แย้งเป็นอย่างมากว่าเป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่คดีที่จะใช้วิธีการนี้ จะต้องเป็นความผิดที่ต้องเป็นคดีที่มีโทษหนัก และ มีบทลงโทษสูงเท่านั้นที่ต้องเป็นเหตุที่สะท้อนจิตใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่มีความผิดเกี่ยวกับทางเพศ นอกไปจากอีกประการหนึ่งของวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ ก็คือ มุ่งรักษาเยียวยาจิตใจของเหยื่อผู้บริสุทธิ์อีกด้วย

สำหรับมาตรการใหม่ที่จัดว่าเป็นมาตรการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

La rétention de sûreté คือ มาตรการการกักกันเพื่อความปลอดภัยของผู้กระทำความผิดในสถานที่ปิด แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้กระทำความผิดทุกคน จะต้องใช้มาตรการ

<sup>96</sup> Article 145-2 , Article 145-3 CPP.

<sup>97</sup> Article 145-1 CPP.

<sup>98</sup> La loi n2008-174 du 25 fevrier 2008 relative a la retention de surete.

นี้ เฉพาะบุคคลที่มีปัญหาเฉพาะตัวที่แสดงให้เห็นว่าเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำ หรือ มีความเป็นไปได้อย่างสูงที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 706-53-13<sup>99</sup> ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากสภาพทางจิตใจหรือข้อบกพร่องทางจิตใจของผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งมาตรการนี้จะใช้เฉพาะกับผู้ที่ถูกลงโทษจำคุก มากกว่า 15 ปีขึ้นไป ถือเป็นโทษหนักที่สุด เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกายผู้เยาว์ที่อายุ ไม่เกิน 15 ปี ซึ่งไม่มีเจตนาฆ่า แต่ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย หรือคดีความผิดทางเพศ คดีข่มขืนหรือคดีที่มีโทษหนักตามประมวลกฎหมาย มาตรา 221 – 2, 221-3, 221-4, 222-2 – 222 – 6 , 222-24 – 222-26, 224-2 เป็นต้น

มาตรการกักกันเพื่อความปลอดภัยนั้นไม่ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญาแต่ถือว่าเป็นมาตรการเยียวยา บำบัดฟื้นฟู และรักษาผู้กระทำความผิดเพื่อให้เขากลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม และกลับคืนสู่สังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขเหมือนเช่นปกติชนทั่วไป วัตถุประสงค์สำคัญของมาตรการนี้คือ ป้องกันไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำ ฉะนั้น บุคคลที่กระทำความผิดคนใดที่มีแนวโน้ม หรือ มีความเสี่ยงที่จะกลับไปกระทำความผิดอีก ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม และต้องมีโทษตามคดีหนัก ผู้นั้นจะต้องได้รับการพิจารณาเสมอว่า สมควรหรือมีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการนี้หรือไม่ อย่างไร เพราะในอีกด้านหนึ่งย่อมถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกัน โดยบุคคลที่มีหน้าที่ในการพิจารณาว่าบุคคลใดควรใช้มาตรการนี้หรือไม่ คือ คณะกรรมการ La commission pluridisciplinaire des mesures de sûreté (คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย ศาล นักจิตวิทยา ผู้ว่าราชการฯ ผู้บำบัดจิต ทนายความ ฯลฯ) มีหน้าที่กลั่นกรองผู้กระทำความผิดว่าสมควรปล่อยออกสู่สังคมหรือไม่ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 736-53-14<sup>100</sup> ว่า อย่างน้อย 1 ปีก่อนที่บุคคลจะพ้นโทษนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาว่า สมควรปล่อยออกมาสู่สังคมได้โดยทันทีหรือไม่ หรือ

<sup>99</sup> La CPP Article 706-53-13

A titre exceptionnel, les personnes dont il est établi, à l'issue d'un réexamen de leur situation intervenant à la fin de l'exécution de leur peine, qu'elles présentent une particulière dangerosité caractérisée par une probabilité très élevée de récidive parce qu'elles souffrent d'un trouble grave de la personnalité, peuvent faire l'objet à l'issue de cette peine d'une rétention de sûreté selon les modalités prévues par le présent chapitre, à la condition qu'elles aient été condamnées à une peine de réclusion criminelle d'une durée égale ou supérieure à quinze ans pour les crimes, commis sur une victime mineure, d'assassinat ou de meurtre, de torture ou actes de barbarie, de viol, d'enlèvement ou de séquestration.

<sup>100</sup> Article 706-53-14 La situation des personnes mentionnées à l'article 706-53-13 est examinée, au moins un an avant la date prévue pour leur libération, par la commission pluridisciplinaire des mesures de sûreté prévue par l'article 763-10, afin d'évaluer leur dangerosité.

ต้องรักษาบำบัดฟื้นฟูทางสภาพจิตใจก่อนหรือไม่ บุคคลที่ได้รับการประเมินว่าสมควรได้รับการบำบัดฟื้นฟูก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัวออกสู่สังคมจะถูกส่งตัวไปยัง Centre socio-médico-judiciaire ซึ่งเป็นศูนย์บำบัดทางจิตใจ โดยให้ได้รับการตรวจร่างกาย และได้รับการดูแลอย่างยุติธรรม ปัจจุบันมี อยู่ 8 แห่ง ตามเมืองใหญ่กระจายทั่วยุโรป ทุกแคว้นของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งในระหว่างนี้ผู้กระทำความผิดที่ถูกส่งมาเขี่ยวนั้น สามารถได้รับการอบรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อบรมศิลปวัฒนธรรม เล่นกีฬาตามใจชอบ ออกกำลังกาย และรวมไปถึงงานอดิเรกที่เป็นคุณ รวมถึงการได้รับการอบรมแนะนำการฝึกอาชีพ อีกด้วย นอกจากนี้ญาติหรือบุคคลอื่นที่มีความประสงค์จะเข้าเยี่ยมสามารถติดต่อเข้าเยี่ยมหรือคุยโทรศัพท์ได้ในแต่ละวัน และที่สำคัญไปกว่านั้น ยังได้รับอนุญาตให้ออกไปข้างนอกได้ในบางวัน โดยต้องมีระบบการคุ้มกันไว้ด้วย เช่น เครื่องติดตามตัว หรือ อุปกรณ์การติดตามตัวบางประเภทด้วย โดยศาลจะเป็นผู้กำหนด ให้เหมาะสมกับการกระทำผิดหรือลักษณะพฤติกรรมของผู้นั้นอีกด้วย

## 2) ระยะเวลาของการสั่งกักกัน

การกักกันเพื่อความปลอดภัยนี้จะนำมาพิจารณาสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีโทษหนัก และถือว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเขี่ยวนผู้กระทำความผิด โดยจะกำหนดระยะเวลาการกักกันไว้อย่างน้อย 6 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 1 ปี<sup>101</sup> โดยก็ไม่ตัดสิทธิให้ผู้นั้นสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ยกเลิกการใช้มาตรการนี้ได้

การกักกันสามารถสิ้นสุดได้ ก่อน 1 ปี ในกรณีดังนี้

(1) หลังจากระยะเวลา 3 เดือนที่ได้รับคำสั่งจากศาลให้ใช้มาตรการนี้ บุคคลผู้นั้นสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้ ตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 706-53-17

(2) เมื่อปรากฏว่าผู้นั้นไม่เสี่ยงต่อการไปสร้างอันตรายต่อสังคมอีกต่อไป แต่ถ้าหากศาลเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะกักกันต่อ ก็สามารถนำมาพิจารณาซ้ำได้ โดยต้องระบุถึงสาเหตุและ เหตุผลอย่างชัดเจนว่าบุคคลนั้นอาจมีอันตราย ถ้าปล่อยไปโดยไม่ได้รับการบำบัดเขี่ยวน

<sup>101</sup> Article 706-53-16 La décision de rétention de sûreté est valable pour une durée d'un an. La rétention de sûreté peut être renouvelée, après avis favorable de la commission pluridisciplinaire des mesures de sûreté, selon

les modalités prévues par l'article 706-53-15 et pour la même durée, dès lors que les conditions prévues par l'article 706-53-14 sont toujours remplies.

La surveillance de sûreté<sup>102</sup> คือ มาตรการในการติดตามตัวเพื่อความปลอดภัย เนื่องมาจากการที่บุคคลผู้กระทำความผิดนั้น ได้ใช้มาตรการกักกันเพื่อความปลอดภัยมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว ศาลก็อาจสั่งให้ปล่อยตัวโดยมีการติดตามตัว โดยการใช้เครื่องหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการนี้โดยเฉพาะได้ เพื่อเป็นการติดตามตัวเพื่อความปลอดภัยนั้น ศาลอาจมีคำสั่งดังนี้

- (1) สั่งห้ามออกไปนอกสถานที่ หรือ เขตที่กำหนดในขามวิกาล หรือ เวลากลางคืน
- (2) อาจมีเครื่องติดตามตัวหรือเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (electronique mobile)
- (3) ศาลมีคำสั่งให้ทำงานบริการสาธารณะหรือสังคม
- (4) สั่งห้าม ไปสถานที่ต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวยามราตรี เป็นต้น
- (5) สั่งเรียกให้มารายงานตัวตามระยะเวลาที่กำหนดหลังจากพ้นโทษ หรือพ้นจากระยะเวลากักกันเพื่อความปลอดภัย

นอกจากมาตรการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศฝรั่งเศสยังได้วางมาตรการ โทษเสริม เช่น มาตรการการให้การอบรมศึกษา อบรมคุมประพฤติ (La Mesure educative) หรือ การแนะนำปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่ใช้เฉพาะคดีความผิดเด็ก มาตรการที่ศาลฝรั่งเศสใช้บ่อยที่สุด ก็ได้แก่ การอบรม ตักเตือน หรือ ปล่อยให้กลับไปอยู่ในความดูแลอย่างเคร่งครัดของผู้ปกครอง หรือครอบครัว หรือการให้มีผู้มาดูแล อาจเป็นที่บ้านของเด็กเอง หรือ สถานที่ต่างๆ เช่น โรงพยาบาล สถานศึกษา หรือ สถานที่คุมประพฤติของเด็กและเยาวชน

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-6 ได้บัญญัติโทษห้ามหรือจำกัด สิทธิของผู้กระทำความผิดไว้จำนวน 11 ประการด้วยกันตามลำดับความหนักเบา เกือบครึ่งหนึ่งของ โทษดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงหรือโดยทางอ้อมต่อสิทธิมนุษยชนที่สำคัญยิ่งในโลกยุค ปัจจุบัน นั่นก็คือ การห้ามขับขี่ยานพาหนะ โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของผู้กระทำ ความผิดมีจำนวน 11 ประการดังต่อไปนี้ เช่น<sup>103</sup>

- 1.1) การพักใบอนุญาตขับขี่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- 1.2) การห้ามขับขี่ยานพาหนะบางประเภทเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี

<sup>102</sup> La loi n2008-174 du 25 fevrier 2008 relative a la retention de surete

<sup>103</sup> Article 131-6 CP.

- 1.3) การยกเลิกใบอนุญาตฉบับนี้และการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตฉบับฉบับใหม่ เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- 1.4) การริบยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด
- 1.5) การห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของ ผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
- 1.6) การห้ามยึดถือหรือพกพาอาวุธซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- 1.7) การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือ อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ
- 1.8) การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์กับการห้ามร้องขอออกใบอนุญาตล่าสัตว์ฉบับใหม่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- 1.9) การห้ามส่งจ่ายเช็คเพื่อการอื่นนอกเหนือจากเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงิน โดยผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นผู้จ่าย หรือเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร
- 1.10) การริบสิ่งของที่มีไว้หรือมีความมุ่งหมายที่จะใช้กระทำความผิดหรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามการริบสิ่งของดังกล่าวไม่อาจกระทำได้อหากเป็นความผิดปานกลางเกี่ยวกับการพิมพ์ (Le délit de presse)
- 1.11) การห้ามประกอบกิจกรรมทางวิชาชีพหรือสังคมเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี หากปรากฏว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้กิจกรรมดังกล่าวถูกจงใจใช้สำหรับเตรียมการหรือกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม การห้ามดังกล่าวไม่บังคับใช้สำหรับการปฏิบัติการที่มาจากเลือกตั้ง (Mandat électif) หรือในความรับผิดชอบของสหภาพ รวมทั้งในกรณีที่เป็นความผิดปานกลางเกี่ยวกับการพิมพ์

### 1.3.4 วิเคราะห์ข้อดีของมาตรการเพื่อความปลอดภัยของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

จากการศึกษามาตรการเพื่อความปลอดภัยของสาธารณรัฐฝรั่งเศสพบว่า ประเทศฝรั่งเศสนั้น มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย ได้ให้อำนาจแก่อัยการผู้ทำคำร้องขอต่อศาลให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อความปลอดภัยของสังคม อีกทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิดให้มีจิตสำนึกที่ดีขึ้น หรือ ให้โอกาสในการพัฒนาจิตใจของผู้กระทำความผิด การนำมาตราการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ นั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นการก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพแก่ผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่เนื่องจากยังเห็นว่า มีประโยชน์หรือให้คุณมากกว่า จึงนำมาใช้ค่อนข้างมากหลากหลายกับผู้กระทำความผิดของประเทศฝรั่งเศส แต่ทั้งนี้ต้อง ไม่ก้าวล่วงถึงสิทธิเสรีภาพจนเกินไป ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ผ่านปัญหาการนำมาตราการเพื่อความปลอดภัยมาใช้

น้อยรายมากที่มีการโต้แย้งว่าไม่เป็นธรรม อาจกล่าวได้ว่าแทบไม่มีเลย ข้อดีของมาตรการนี้อาจกล่าวสรุปได้ ดังนี้

1) มาตรการเพื่อความปลอดภัยบางวิธี เช่น การให้เข้ารับการรักษาบำบัด หรือ อบรมทางจิต หรือ พบนักจิตวิทยานั้น ถือเป็นการขัดเกลาจิตใจ พื้นฟูความคิด สำนึกของผู้กระทำความผิดที่บางคน ตั้งแต่เกิดมาจนโต อาจไม่เคยได้รับเลย

2) มาตรการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่ได้ผลเป็นอย่างดีในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

3) มาตรการเพื่อความปลอดภัยบางวิธีการอาจเป็นวิธีการก่อนศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีนั้น เช่น การทำงานเพื่อบริการสังคม หรือ การสอดส่อง พื้นฟูผู้ติดยาเสพติด หรือ ความผิดของเยาวชนนั้น พบว่า ทำให้มีการกระทำความผิดน้อยลง

4) กรณีที่ผู้กระทำความผิดที่มีโทษหนัก หรือร้ายแรงนั้น มีการกำหนด ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา 736-53-14 ว่า อย่างน้อย 1 ปีก่อนที่บุคคลจะพ้นโทษนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาว่า สมควรปล่อยออกมาสู่สังคมได้โดยทันทีหรือไม่ หรือต้องรักษาบำบัด พื้นฟูทางสภาพจิตใจก่อนหรือไม่ จึงถือว่าเป็นการกลั่นกรอง หรือตรวจสอบ จากรายงานความประพฤติว่าผู้กระทำความผิดนั้น สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ดีหรือไม่อย่างไร

5) ที่ประเทศฝรั่งเศสนั้น มี Centre socio-médico-judiciaire ซึ่งเป็นที่บำบัดทางจิตใจ ในปัจจุบันมี อยู่ 8 แห่ง ตามเมืองใหญ่กระจายทั่วทุกแคว้นของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งในระหว่างนี้ผู้กระทำความผิดที่ถูกส่งมาเฝ้าขังนั้น สามารถได้รับการอบรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อบรมศิลปวัฒนธรรม เล่นกีฬาตามใจชอบ ออกกำลังกาย และรวม ไปถึงงานอดิเรกที่เป็นคุณ รวมถึง การได้รับการอบรมแนะแนวการศึกษาอาชีพ ทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีการฝึกอาชีพ สำหรับทำมาหาเลี้ยงตนเอง ในด้านวิชาชีพที่ได้ฝึก ก่อนกลับสู่สังคม

6) ในกรณีที่น่ามาตรการนี้ ที่นำมาใช้ก่อนการพิจารณาของศาลนั้น วิธีการบางอย่างเช่น ให้ทำงานบริการสังคม ทำงานห้องสมุด หรือ ทำความสะอาดถนนสาธารณะ หรือวิธีอื่นๆ สำหรับโทษที่ไม่หนักนั้น เมื่อศาลพิจารณาแล้วว่าควรลงโทษด้วยวิธีดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิด ไม่ต้องโทษจำคุก หรือดำเนินการในชั้นศาลอย่างเต็มรูปแบบ จัดว่าเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถผันคดีออกนอกศาล และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลได้

## 2.2 วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal Republic of Germany/ Bundes Republik Deutschland)

มาตรการเพื่อความปลอดภัยของประเทศเยอรมนี ถือเป็นมาตรการหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญาที่นำมาบังคับใช้เพื่อป้องกันสังคม ป้องกันผู้กระทำความผิดกลับมากระทำ

ความผิดขึ้นอีกในอนาคต หรือหวนกลับมากระทำผิดอีกในความผิดเดียวกันซ้ำอีก มาตรการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการหนึ่งที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของประมวลกฎหมายอาญา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพลเมืองในสังคมให้ได้รับความปลอดภัยอีกทั้งยังเป็นมาตรการในการปราบปรามมิให้เกิดการกระทำผิด ในทางตรงกันข้ามกับการลงโทษไม่ว่าจะเป็นเป็นโทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ หรือริบทรัพย์สิน เป็นเพียงแค่มาตรการที่ใช้ในการปราบปรามอาชญากรรมหลังจากที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้วเท่านั้น การบังคับใช้มาตรการทางอาญาทั้งในรูปแบบของการลงโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงเปรียบเสมือนเส้นทางคู่ขนานของกฎหมายอาญาที่ตอบสนองต่อภารกิจทั้งในด้านการปราบปรามและการป้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นทางเลือกสำคัญที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก หากสามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างถูกต้อง เพราะจะเป็นทั้งมาตรการป้องกันและมาตรการลดปัญหาอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในสังคมที่จะนำมาซึ่งความเสียหายอันยากต่อการเยียวยาแก้ไข

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีปกครองประเทศด้วยระบอบสาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบรัฐสภาและเป็นสหพันธ์รัฐสังคม ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือระบบประมวลกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ในทางนิติบัญญัติและตุลาการ การลงโทษการกระทำผิดอาญาต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักสากล “nullum crimen, nulla poena sine lege” (No Punishment without law/ ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย) ซึ่งอยู่ภายในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (The Basic Law of the Federal Republic of Germany/ Grundgesetz der Bundes Republik Deutschland) มาตรา 103(2) และประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (German Criminal Code/ Strafgesetzbuch) มาตรา 1 ซึ่งวางหลักว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อกระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและบัญญัติโทษไว้สำหรับความผิดนั้น”<sup>104</sup> หลักดังกล่าวนี้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 39 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และบทบัญญัติมาตรา 2 ของประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย การลงโทษแก่ผู้กระทำผิด จักต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเท่านั้น โทษ (Sanction/Strafe) ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันแบ่งออกเป็น 3 ระดับ<sup>105</sup> ได้แก่

<sup>104</sup> Art. 103 (2) GG และ § 1 StGB (Keine Strafe ohne Gesetz) An act can be punished only if it was a punishable offense by law before the act was committed. [Eine Tat kann nur bestraft werden, wenn die Strafbarkeit gesetzlich bestimmt war, bevor die Tat begangen wurde.]

<sup>105</sup> คณิต ฌ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: วิญญูชน หน้า 381.

**2.2.1 โทษหลัก (Hauptstrafe)** อันเป็นโทษทางอาญาที่ศาลใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิด เช่น โทษจำคุกเสรีภาพ (Freiheitsstrafe) เปรียบเทียบได้กับโทษจำคุกของประเทศไทย และโทษปรับ (Geldstrafe)

**2.2.2 โทษข้างเคียง (Nebenstrafe)** อันเป็นโทษที่ศาลใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดได้ ต่อเมื่อมีการพิพากษาให้ลงโทษหลักแล้ว หรือเมื่อมีกรณีที่มีความสัมพันธ์กับการใช้โทษหลัก เช่น โทษริบทรัพย์สิ้น (Vermögensstrafe) การยึดหรืออายัดใบอนุญาตขับขี่ และการห้ามจับขี้ยานพาหนะ

**2.2.3 มาตรการบังคับทางอาญาอื่น (Nebenfolgen)** เช่น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง การยึดหรือทำลายวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท

ประเทศเยอรมนีได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตตั้งแต่ปี ค.ศ.1949 ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเยอรมันมาตรา 102 เนื่องจากรัฐธรรมนูญของเยอรมนีมุ่งที่จะคุ้มครองปกป้องคุณค่าของชีวิตและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แม้ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดที่มีความร้ายแรงก็ตาม ซึ่งการเลือกใช้มาตรการทางอาญา เรียกว่า “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” จึงสอดคล้องกับเจตจำนงพื้นฐานแห่งรัฐธรรมนูญและสอดคล้องกับภารกิจของกฎหมายอาญามากกว่ามาตรการลงโทษภารกิจของกฎหมายอาญา (Aufgaben des Strafrechts) อาจกล่าวได้ในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้<sup>106</sup>

1) ภารกิจในการคุ้มครองสังคม กฎหมายอาญามีภารกิจในการคุ้มครองการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม เพราะเป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยและเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคล เป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับในเชิงจำกัดสิทธิเสรีภาพหากมีการกระทำความผิด

2) ภารกิจในการปราบปรามและป้องกันการกระทำความผิด กฎหมายอาญามีภารกิจในการปราบปรามการกระทำความผิดโดยใช้มาตรการบังคับทางอาญาลงโทษผู้กระทำความผิด และใช้มาตรการป้องกันพิเศษ คือ วิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคต

3) ภารกิจในการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายและคุณค่าของการกระทำ กฎหมายอาญามีภารกิจในการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายซึ่งเป็นคุณค่าพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เช่น ในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับชีวิต คุณธรรมทางกฎหมายที่กฎหมายอาญามุ่งคุ้มครอง คือ ชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์ย่อมสมควรได้รับการรับรองและคุ้มครองให้มีความปลอดภัยของชีวิตและร่างกายในการอยู่ร่วมกันในสังคม และการกระทำใดๆ ของมนุษย์อันเกิดจากการกระทำผิดหน้าที่จกถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีคุณภาพด้วย เพราะเป็นการกระทำที่ไม่พึงเกิดขึ้น

<sup>106</sup> คณิต ฒ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: วิญญูชน หน้า 415.

และอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น กฎหมายอาญาจึงมีภารกิจในการคุ้มครองคุณค่าหรือคุณภาพของการกระทำด้วย

### 1. หลักเกณฑ์และการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นมาตรการบังคับทางอาญาของกฎหมายอาญาคู่ขนาน ซึ่งอยู่ภายในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ภายใต้ชื่อว่า " มาตรการเพื่อการฟื้นฟูและการป้องกัน" (Measures of Reform and Prevention) หมายถึง วิธีการที่ทำให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดในภายหลัง หรือเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อปฏิบัติต่อผู้ที่น่าจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต หรือเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยจากการกระทำความผิดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้กระทำ ซึ่งเป็นเรื่องของ "การป้องกันพิเศษ" (Spezialprvention)<sup>107</sup>

การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้ “หลักความพอสมควรแก่เหตุ” (Principle of Proportionality/ Verhältnismäßigkeitsgrundsatz) เป็นพื้นฐานสำคัญ เพราะเป็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงาน กล่าวคือ การใช้อำนาจรัฐนั้น ต้องใช้ให้เหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งเรื่องเป็นกรณีแต่ละกรณีไป เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับศาลในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย ดังนั้น เมื่อพฤติการณ์เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป การเพิกถอนหรือการงดใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยย่อมสามารถกระทำได้ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (StGB) ได้วาง “หลักความพอสมควรแก่เหตุ” ไว้ในมาตรา 62<sup>108</sup> ว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยต้องไม่นำมาบังคับใช้ เมื่อได้พิจารณาถึงความสำคัญของความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำลงไปนั้นและความผิดที่ได้คาดหมายว่าจะได้กระทำตลอดจนความร้ายแรงของอันตรายที่จะเกิดจากผู้กระทำความผิดนั้น เป็นที่เห็นได้ว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นการเกินสมควรแก่เหตุ

“หลักความพอสมควรแก่เหตุ” จึงเป็นหลักแห่งความเหมาะสมในการบังคับใช้มาตรการแก่ผู้กระทำความผิด

### 2. ความหมายและวัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

#### 1) ความหมายของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

<sup>107</sup> คณิต ฒ นคร.(2549). กฎหมายอาญากาทั่วไป. หน้า 358.

<sup>108</sup> § 62 StGB Principle of proportionality.

A measure of rehabilitation and incapacitation must not be ordered if its use is disproportionate to the seriousness of the offence committed by or expected to be committed by the convicted person and to the degree of danger he poses to society.

**“วิธีการเพื่อความปลอดภัย”**<sup>109</sup> ถือเป็นมาตรการที่ใช้เยียวยาและฟื้นฟู ตลอดจนการป้องกันผู้กระทำความผิดมิให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นมาตรการในการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดในภายหลัง หน้า หรือ เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อปฏิบัติต่อผู้ที่น่าจะกระทำความผิดในอนาคต หรือเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยจากการกระทำความผิดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้กระทำ

## 2) วัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายและความหมายของวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยของประเทศเยอรมนีพบว่า ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนีได้กำหนดมาตรการบังคับโทษ ทางอาญาไว้ โดยให้ถือเป็นมาตรการหนึ่งในการปราบปรามหรือข่มขู่บุคคลที่คิดที่จะกระทำ ความผิดในทำนองเดียวกันกับผู้ที่ต้องหาว่ากระทำความผิดเกิดความเกลียดกลัวต่อโทษที่จะได้รับ ทำให้อาจจะงดความคิดที่จะกระทำความผิดนั้นๆ ดังนั้น การลงโทษจึงถือเป็นมาตรการบังคับทาง อาญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการป้องกันทั่วไป (General Prevention/ Generalprävention) ในขณะที่ “วิธีการเพื่อความปลอดภัย”<sup>110</sup> ถือเป็นมาตรการบังคับทางอาญาซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการป้องกัน พิเศษ (Special Prevention/ Spezialprävention) กล่าวคือ วิธีการเพื่อความปลอดภัยใช้เพื่อป้องกันมิ ให้ผู้กระทำความผิด กลับมากระทำความผิดเดียวกันซ้ำอีก และเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำ ความผิดที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชีวิตหรือทรัพย์สินของผู้อื่นเกิดขึ้นในอนาคต วิธีการเพื่อ ความปลอดภัยเป็นทางเลือกที่ศาลสามารถมีคำสั่งใช้ควบคู่ไปกับการลงโทษทางอาญาได้ ทั้งนี้เพื่อ เป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยและตอบสนองต่อภารกิจในการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจาก อาชญากรรมได้

**วิธีการเพื่อความปลอดภัย** ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้รับการบัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (German Criminal Code/ Strafgesetzbuch [StGB]) ในบทบัญญัติ ทั่วไป หมวด 6 ที่ว่าด้วยมาตรการเพื่อการฟื้นฟูและการป้องกัน (Measures of Reform and Prevention/ Maßregeln der Besserung und Sicherung) ตั้งแต่มาตรา 61 ถึง มาตรา 72 โดยแบ่งการบังคับใช้ วิธีการเพื่อความปลอดภัยออกเป็นประเภทต่างๆ 6 ประเภท<sup>111</sup> ดังต่อไปนี้

<sup>109</sup> คณิต ฌ นคร.(2549). กฎหมายอาญาทั่วไป. หน้า 358.

<sup>110</sup> คณิต ฌ นคร.(2549). กฎหมายอาญาทั่วไป. หน้า 358.

<sup>111</sup> § 61 StGB MEASURES OF REHABILITATION AND INCAPACITATION

1. mental hospital orders;
2. custodial addiction treatment orders;
3. detention for the purpose of incapacitation;

1) การให้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลโรคประสาท (Placement in a Psychiatric Hospital) มาตรา 63 StGB

2) การควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกเสพยาเสพติด หรือเกรงว่าจะไปกระทำอันตรายแก่สังคม (Placement in an Institution for Withdrawal Treatment) มาตรา 64 StGB

3) การใช้มาตรการอย่างอื่นแทนการจำคุก กรณีโทษจำคุกน้อย (Placement in Preventive Detention) มาตรา 66 StGB

4) การเปลี่ยนแปลงไปใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาตรการอื่นๆ เมื่อเห็นว่ามาตรการที่ใช้อยู่เดิมไม่ได้ผลในการปรับพฤติกรรม (Sequence of Execution) มาตรา 68 StGB

5) การเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ (Withdrawal of Permission to Drive) มาตรา 69 StGB

6) การสั่งให้ทำงานภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ หรือหน่วยงานชำนาญพิเศษอื่นๆ (Prerequisites for Supervision of Conduct) มาตรา 70 StGB

ทั้งนี้ ศาลอาจบังคับใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัยในคราวเดียวกันหลายประเภทสำหรับผู้กระทำความผิดคนเดียวกันก็ได้ หากเห็นว่าเหมาะสมแก่เหตุ ตามมาตรา 72 (Combination of Measures)

### 3. การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี

สภาพบังคับทางกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมันสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท กล่าวคือ ประเทศเยอรมันได้ระวางโทษทางอาญาไว้ คือ ประการแรก เรียกว่า โทษหลักซึ่งเป็นโทษที่จำกัดเสรีภาพ โทษปรับ และโทษห้ามขับขี่ยานพาหนะ เป็นมาตรการบังคับทางอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด และอีกประการหนึ่ง คือ มาตรการเพื่อการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และการป้องกันซึ่งเรียกว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งเป็นมาตรการคู่ขนานระหว่างการลงโทษ และการป้องกันความสงบเรียบร้อยของสังคม สำหรับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่เด็กและเยาวชนนั้น ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติเฉพาะแห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Criminal Law/ Jugendstrafrecht [JGG]) ซึ่งวางหลักเกณฑ์ไว้หลายประการ ดังปรากฏตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Criminal Law/ Jugendstrafrecht [JGG]) มาตรา 13 JGG<sup>112</sup> ดังนี้

4. supervision orders;

5. disqualification from driving;

6. disqualification from exercising a profession.

<sup>112</sup> ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเยอรมนี

**3.1 การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน** ตามบทบัญญัติเฉพาะแห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Criminal Law/ Jugendstrafrecht [JGG]) มาตรา 13 JGG

มาตรา 13 วางหลักการการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ดังนี้

1) ในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้น ผู้พิพากษาต้องพึงสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เด็กและเยาวชนกระทำความผิดกฎหมายโดยความไม่รู้เพียงสา มาตรการใดๆ ที่จะบังคับใช้จะต้องเป็นสิ่งที่สร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ให้ปรับปรุงพฤติกรรมให้เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบและเคารพต่อความยุติธรรม

2) มาตรการควบคุมเพื่อคัดค้านหรือปรับปรุงพฤติกรรม ได้แก่

- การนำตัวมาว่ากล่าวตักเตือน
- การมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด
- การควบคุมตัว

3) มาตรการควบคุมเพื่อคัดค้านหรือปรับปรุงพฤติกรรมไม่ใช่มาตรการลงโทษทางอาญา

จากบทบัญญัติดังกล่าวมาข้างต้น พบว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่นำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้น เป็นมาตรการที่มุ่งเน้นถึงการให้คำแนะนำและอบรมสั่งสอนและให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีโอกาสที่จะกลับตนมาเป็นคนดีมากกว่าการดำเนินคดียื่นหรือลงโทษทางอาญา ซึ่งผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน และเขาเหล่านั้นกระทำความผิดไปเพราะความไร้เดียงสา หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงควรได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ การนำตัวเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาจึงไม่ใช่ทางเลือกที่ดีที่สุด แต่การเลือกใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อขัดเกลากิจใจและอบรมบ่มนิสัยให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนไปใช้ชีวิตอย่างปกติในสังคมน่าจะเป็นทางเลือกที่ถูกต้องและดีกว่า ทั้งในด้านการมอบโอกาสให้คนและการสร้างสรรค์ให้เป็นคนดีในอนาคตด้วย

### **3.2 การอบรมสั่งสอนผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน**

มาตรา 9 JGG<sup>113</sup> แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ไว้ดังนี้

<sup>113</sup> ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเยอรมนี

1) เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ใช้มาตรการในการให้คำแนะนำก่อนในเบื้องต้น

2) เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ใช้มาตรการจัดระเบียบให้ความช่วยเหลือ ให้การศึกษาและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ปรับปรุงพฤติกรรมและใช้ชีวิตได้อย่างปกติในสังคม

นอกจากประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนแล้วประเทศเยอรมนียังได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือมาตรการในการฟื้นฟูและการป้องกันไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 61 - 72 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

### 3.3 การส่งผู้กระทำความผิดซึ่งป่วยทางจิตไปรักษาที่โรงพยาบาลโรคจิต มาตรา 63 StGB<sup>114</sup>

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 63 ได้วางหลักไว้ว่า ถ้าผู้ใดกระทำความผิดขณะที่ขาดความสามารถในการกระทำความผิดอาญา (เนื่องจากมีความผิดปกติทางจิตตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 20) หรือในขณะที่ความสามารถในการกระทำความผิดอาญามีจำกัด ศาลจะสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปบังคับรักษาที่สถานบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคจิต ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลดังกล่าวอาจนำไปสู่การกระทำความผิดที่ร้ายแรงในอนาคต หรือเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าอาจกระทำความผิดอื่นที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่สาธารณะ

หลักเกณฑ์ในการส่งผู้กระทำความผิดไปยังโรงพยาบาลโรคจิตตาม มาตรา 63 นี้ กำหนดให้อำนาจการพิจารณาและการมีคำสั่งให้บุคคลเข้ารับการรักษาด่วนในโรงพยาบาลโรคจิตเป็นอำนาจของศาลแห่งสหพันธ์รัฐและจะกระทำต่อเมื่อผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดอันอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้นในอนาคตเท่านั้น และเมื่อศาลแห่งสหพันธ์มีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่คดีใด พนักงานอัยการ (state attorney) ในฐานะเจ้าพนักงานบังคับโทษของรัฐ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ทั้งศาลแห่งสหพันธ์และศาลมลรัฐ ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 451 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน<sup>115</sup>

<sup>114</sup> Section 63 Mental hospital order

<sup>115</sup> คณิต ฒ นคร และคณะ. (2553). แบบรายงานความก้าวหน้าของการศึกษาโครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 27.

### 3.4 การควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกสารมึนเมา หรือเกรงว่าจะไปกระทำอันตรายแก่สังคม (Placement in an Institution for Withdrawal Treatment) มาตรา 64 StGB<sup>116</sup>

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 64 วางหลักไว้ว่า การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในสถานที่เฉพาะมีได้เพื่อการเลิกเสพยาของมึนเมา ผู้ใดเสพยาผิดของมึนเมาหรือยาเสพติด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะกระทำความผิดในระหว่างที่มีมึนเมาหรือควบคุมสติไม่ได้ หรือไม่รู้สึกรู้สิดชอบ หรือมีพยานหลักฐานยืนยันว่าบุคคลดังกล่าวมีอาการวิกฤตจิตขณะมึนเมา ศาลอาจมีคำสั่งให้ทำการควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อรักษาบำบัดอาการอันอาจทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายในอนาคต แต่ศาลอาจไม่มีคำสั่งหากไม่ปรากฏชัดว่า การควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกสารมึนเามีโอกาสที่จะทำให้บุคคลนั้นเลิกพฤติกรรมการเสพยาสิ่งเสพติดได้สำเร็จ หรือเป็นที่เชื่อได้ว่าอย่างไรก็ตามบุคคลนั้นจะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม หรือ การหลีกเลี่ยงจากการกระทำความผิดอาจทำได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 64 กำหนดให้การมีคำสั่งควบคุมตัวบุคคลไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกสารมึนเมาเป็นดุลยพินิจของศาลแห่งสหพันธ์ ซึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อ

- 1) มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต ขณะมึนเมาเนื่องจากเสพยาผิดสารมึนเมาหรือยาเสพติด และ
- 2) ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่ชัดเจนว่าบุคคลนั้นมีโอกาสที่จะหายจากอาการเสพยาผิดได้สำเร็จ ไม่กลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม และเป็นการรักษาให้เลิกการเสพยาผิดสารมึนเมาได้ในลักษณะถาวร

### 3.5 การใช้มาตรการอย่างอื่นแทนการจำคุก กรณีโทษจำคุกน้อย (Placement in Preventive Detention) มาตรา 66 StGB<sup>117</sup>

มาตรา 66 วางหลักว่า การกักกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการก่อให้เกิดความเสียหาย

- 1) ผู้ใดต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดโดยเจตนาให้รับโทษจำคุกเสรีภาพไม่น้อยกว่าสองปี ศาลอาจมีคำสั่งให้กักกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มเติมจากโทษจำคุกเสรีภาพได้ ถ้า

<sup>116</sup> Section 64 Custodial addiction treatment order.

<sup>117</sup> Section 66 Detention for the purpose of incapacitation.

- บุคคลใดเคยต้องคำพิพากษามาแล้วสองครั้ง แต่แต่ละครั้งมีอัตราโทษจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ในความผิดที่ได้กระทำโดยเจตนาซึ่งเกิดขึ้นก่อนความผิดที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีในปัจจุบัน

- บุคคลใดเคยกระทำความผิดมาก่อนและศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำกัดเสรีภาพและมีคำสั่งให้ใช้ มาตรการเพื่อการฟื้นฟูและการป้องกันมีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี และ

- เมื่อพิจารณาแล้วทำให้เชื่อได้ว่า ผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมก่ออาชญากรรมที่ร้ายแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นบุคคลที่มีภาวะทางอารมณ์ที่รุนแรง หรือกระทำความผิดอันก่อให้เกิดอันตรายสาหัสแก่เหยื่อ หรือก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สาธารณะ

2) บุคคลใดเคยกระทำความผิดโดยเจตนาจำนวน 3 ครั้ง และในความผิดแต่ละครั้งต้องคำพิพากษาให้รับโทษจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่าปี สำหรับความผิดครั้งใดครั้งหนึ่งหรือหลายครั้ง ศาลอาจสั่งให้ตั้งเงื่อนไขภายใต้ (1) ข้อ 3 ให้กักกันตัวไว้นอกเหนือจากโทษจำกัดเสรีภาพเพื่อป้องกันพฤติกรรมที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเกิดอันตรายต่อสังคมในอนาคต

3) หากบุคคลใดถูกศาลมีคำพิพากษาให้รับโทษจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่า 2 ปีในการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือเป็นการกระทำความผิดภายใต้มาตรา 174c ถึง 174 มาตรา 176 มาตรา 179(1) ถึง (4) มาตรา 180 มาตรา 182 มาตรา 224 มาตรา 225(1) หรือ (2) หรือมาตรา 323a อย่างทารุณ หรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหันต์ ศาลอาจมีคำสั่งให้กักกันตัวเพื่อควบคุมผู้กระทำความผิดซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำกัดเสรีภาพในความผิดก่อนหน้า และหากพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเป็นไปตามเงื่อนไขของ (1) กล่าวคือ กระทำความผิดโดยเจตนาและได้รับโทษจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่าสองปี ถ้าการกระทำความผิดรวมแล้วผู้กระทำผิดต้องรับโทษไม่เกิน 3 ปี ศาลอาจมีคำสั่งภายใต้เงื่อนไขให้กักกันตัวไว้ในความควบคุมดูแลของรัฐเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มเติมจากโทษจำกัดเสรีภาพได้ ทั้งนี้ไม่กระทบต่อคำสั่งที่ได้มีขึ้นก่อนหน้านี

4) ภายใต้บทบัญญัติแห่ง (1) การใช้มาตรการทางอาญาสมควรพิจารณาลงความเห็นเป็นกรณีๆ ไป หากระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัวไว้ในอำนาจรัฐหรือภายใต้คำสั่งมาตรการทางอาญาอื่นๆ เป็นอุปสรรคต่อการลงโทษจำกัดเสรีภาพ ควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่สอดคล้องกับโทษหลักและพฤติกรรมของบุคคลเฉพาะแต่ละกรณี การกระทำความผิดก่อนหน้าไม่สามารถถูกนำมาพิจารณาอีก หากระยะเวลาล่วงเลยไปแล้วกว่า 5 ปี ทั้งนี้ระยะเวลาที่บุคคลถูกศาลมีคำสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยใดๆ ต่อเนื่องจากการกระทำ

ความผิดต้องไม่ถูกนำมานับรวมด้วย การกระทำความผิดนอกสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีสามารถนำมานับรวมเชิงเปรียบเทียบได้ แต่ต้องเป็นความผิดที่ได้กระทำลงโดยเจตนาและมีฐานความผิดที่สอดคล้องกับเนื้อหาภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน หรือมีลักษณะภายใต้ขอบเขตของ (3) ข้างต้น ซึ่งเป็นกรณีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง ศาลอาจมีคำสั่งตามที่ปรากฏใน (3) ได้

มาตรา 66 ได้วางหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้มาตรการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐโดยการกักกันแทนการจำคุก โดยมุ่งเน้นการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวกับผู้ที่เคยกระทำความผิดและต้องคำพิพากษาให้รับโทษจำคุกเสรีภาพมาก่อน เพราะบุคคลดังกล่าวมีพฤติกรรมในการกระทำความผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง หรือการกระทำความผิดคดีนิสัย ซึ่งลำพังเพียงการลงโทษทางอาญาอย่างเดียวไม่สามารถที่จะช่วยปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนิสัยให้กลับตนเป็นคนดีได้

**3.6 เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงไปใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาตรการอื่นๆ ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 68<sup>118</sup> StGB ดังนี้**

1) หากปรากฏว่าบุคคลใดต้องคำพิพากษาให้ถูกจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่า 6 เดือน สำหรับการกระทำละเมิดต่อกฎหมายและปรากฏว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าวบุคคลนั้นไม่อาจปรับปรุงพฤติกรรมได้ ศาลอาจมีคำสั่งนอกเหนือให้เพิ่มเติมระยะเวลาควบคุมตัวเป็นกรณีพิเศษหากมีเหตุการณ์ที่ทำให้คาดหมายได้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคต

2) การเปลี่ยนแปลงมาตรการใดๆ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

**3.7 การเพิกถอนใบอนุญาต ปรากฏในมาตรา 69<sup>119</sup> StGB แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้**

1) บุคคลใดกระทำความผิดกฎหมายโดยเกิดจากการจับขังยานพาหนะในลักษณะที่เป็นอันตรายหรือเกิดจากการที่เป็นผู้มีหน้าที่ในการจับขังยานพาหนะทำหน้าที่ในทางที่อาจก่อให้เกิดเป็นอันตรายหรือเป็นบุคคลที่ไม่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดเนื่องจากพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถควบคุมตนเองได้ พฤติการณ์ดังกล่าวนี้ไม่เป็นเหตุยกเว้นมิให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจับขังหากเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลนั้นมีสภาพไม่เหมาะสมแก่การจับขังยานพาหนะ ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องตรวจสอบตามมาตรา 62 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

<sup>118</sup> Section 68 Conditions of supervision.

<sup>119</sup> Section 69 Disqualification order.

2) หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นภายใต้อนุมาตราหนึ่งมาตราใด ตามกรณีต่อไปนี้

- การขับจีทำให้เกิดอันตรายแก่การใช้เส้นทางจราจร
- เป็นการขับจีในขณะที่มีเมฆเนื่องจากการค้ำแอลกอฮอล์หรือสารเสพติด
- เป็นผู้ที่ไม่ไปจากสถานที่เกิดอุบัติเหตุโดยไม่มีเหตุผลสมควร แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะรู้หรือควรรู้ว่ามีบุคคลอื่นถึงแก่ชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุ หรือได้รับอันตรายสาหัสแก่กาย หรือเกิดความเสียหายเป็นจำนวนมากแก่ทรัพย์สินของบุคคลอื่นในอุบัติเหตุ หรือ
- เป็นผู้ที่กระทำความผิดเนื่องจากความมึนเมาไม่รู้สติในสหพันธ์ หากการกระทำเป็นความผิดตามข้อ 1-3 บุคคลนั้นสมควรถูกพิจารณาว่ามีสภาพไม่เหมาะสมในการขับจียานพาหนะ

จากหลักเกณฑ์มาตรา 69 จะเห็นได้ว่า มาตรการเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยของเยอรมันนั้น ให้ความสำคัญความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนในทางสาธารณะ หากปรากฏว่าบุคคลใดมีพฤติกรรมการขับจีหรือใช้เส้นทางจราจรที่เป็นอันตรายย่อมมิได้ก่อความเสียหายเฉพาะตัวผู้กระทำเองแต่ถือว่าเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ร่วมใช้ถนนนั้นอีกด้วย โดยเฉพาะผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการขับจียานพาหนะโดยตรง เช่น คนขับรถยนต์โดยสารสาธารณะ ศาลมีอำนาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยการเพิกถอนใบอนุญาตขับจีเพื่อให้บุคคลนั้นตระหนักถึงความปลอดภัยและอันตรายที่อาจเกิดกับผู้ใช้รถใช้ถนนและเป็นการลดความเสี่ยงของบุคคลอื่นที่จะได้รับอันตรายจากผู้ขับจียานพาหนะโดยประมาท

**3.8 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันได้กำหนดให้ทำงานภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ หรือหน่วยงานชำนาญพิเศษอื่นๆ ปรากฏในมาตรา 70 StGB<sup>120</sup> (Prerequisites for Supervision of Conduct)**

1) ผู้ใดกระทำความผิด หากการกระทำนั้นเป็นการกระทำความผิดต่ออาชีพ หรือวิชาชีพ หรือการค้า หรือก่อให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงในการปฏิบัติหน้าที่ แม้จะถือว่าเป็นการกระทำความผิดที่เล็กน้อยเพราะเขาสามารถพิสูจน์ได้ว่า ได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่รู้ผิดชอบ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ พฤติการณ์ต่างๆ นี้ไม่เป็นเหตุยกเว้น ในการที่ศาลจะมีคำสั่งห้ามบุคคลนั้นประกอบอาชีพบางอย่าง หรือห้ามประกอบอาชีพในสาขาอาชีพนั้น หรือในทางการค้า หรือในกิจการค้านั้น ทั้งนี้ตามระยะเวลาที่กำหนดโดยกระทรวงยุติธรรมแห่งสหพันธ์ เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแสดงให้เห็นชัดเจนว่า จะกระทำความผิดที่ร้ายแรงหรือก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงในทางวิชาชีพ หรือในสาขาอาชีพ หรือ

<sup>120</sup> Section 70 Order for professional disqualification

ในทางการค้า หรือในกิจการค้า ศาลอาจสั่งห้ามประกอบอาชีพเป็นการถาวร เมื่อมีเหตุผลอันควร เชื่อได้ว่าระยะเวลาตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยสูงสุดไม่เพียงพอที่จะป้องกันสังคมจากอันตราย อันผู้กระทำความผิดอาจก่อให้เกิดขึ้น

2) ถ้าผู้กระทำความผิดถูกห้ามจากการปฏิบัติงานในอาชีพ ในสาขาอาชีพ ในทางการค้าหรือในกิจการค้าอย่างหนึ่งอย่างใด ระยะเวลาการห้ามประกอบอาชีพนั้นอาจลดให้น้อยลงได้ หากพฤติกรรมที่มีความไม่ถูกต้องนั้นมิได้ลักษณะเป็นการชั่วคราว แต่ทั้งนี้ในทุกๆ กรณี การห้ามประกอบอาชีพต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามเดือน

3) ในระหว่างที่ถูกห้ามประกอบอาชีพ บุคคลนั้นจะต้องไม่ว่าจ้างบุคคลอื่น ในอาชีพเดียวกันหรือในสาขาอาชีพ หรือในกิจการค้า หรือในสาขาของการค้านั้น มาปฏิบัติงานแทน ในฐานะของตนหรือมาปฏิบัติงานตามคำสั่งคำแนะนำของตน

4) การห้ามประกอบอาชีพ หรือให้ทำงานภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ หรือหน่วยงานชำนาญพิเศษอื่นๆ จะมีผลเริ่มต้นต่อเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ระยะเวลาของการบังคับใช้วิธีการดังกล่าวอาจถูกเพิ่มหรือขยายออกไป หากปรากฏว่าพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดก่อนศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่าพฤติกรรม การประกอบอาชีพของบุคคลนั้น จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากในอนาคต ทั้งนี้พฤติกรรม ภายในระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดถูกห้ามประกอบอาชีพตามคำสั่งของรัฐ ไม่เป็นเหตุให้เพิ่ม ระยะเวลาการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต่อไป

จากบทบัญญัติมาตรา 70 พบว่าการกระทำความผิดที่เกิดจากการประกอบอาชีพ หรือจากการใช้หน้าที่การงานไปในทางที่ผิด ศาลอาจมีคำสั่งห้ามบุคคลนั้นประกอบอาชีพนั้นๆ ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดของผู้ที่ประกอบอาชีพนั้นๆ ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมักจะเกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวมเป็นจำนวนมาก เพราะบุคคลที่มีอาชีพหรือประกอบอาชีพนั้นๆ มักจะมีความชำนาญและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ดังนั้น การกำหนดระยะเวลาห้ามประกอบอาชีพชั่วคราวจึงเป็นการยับยั้งความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสังคมและเป็นการให้โอกาสบุคคลนั้นปรับปรุงตนเองแล้วกลับมาประกอบอาชีพนั้นได้อีกครั้ง

### 3.9 มาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและการเพิกถอนวิธีการเพื่อความ ปลอดภัย

#### 1) หลักการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา 62 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนีได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยประเทศเยอรมนีใช้ " หลักความพอสมควรแก่เหตุ" เป็น

หลักการสำคัญในการบังคับใช้ให้เหมาะสมกับมาตรการต่างๆ ซึ่งการบังคับใช้มาตรการใดๆ แก่กรณีต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นกรณีๆ ไป และเมื่อมีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้วการยกเลิกและเพิกถอนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ย่อมมีขึ้นได้ หากพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป เพื่อที่การบังคับใช้มาตรการทางอาญาของรัฐเพื่อการฟื้นฟูและการป้องกันการกระทำความผิดจะไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยร่วมกับมาตรการอื่นทางอาญาปรากฏในมาตรา 72 StGB<sup>121</sup> แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี

1) หากพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นไปตามเงื่อนไขของการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหลายมาตรการ ให้เลือกใช้มาตรการที่มีความเหมาะสมกับพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดมากที่สุด

2) หากผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหลายประการ ศาลอาจมีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหลายมาตรการควบคู่กันไปได้ เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

3) หากศาลมีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหลายมาตรการแก่บุคคลใด ศาลต้องพิจารณาว่ามีหลักฐานเพียงพอเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะมีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย โดยศาลต้องมีคำสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอื่นๆ ต่อไป ก่อนระยะเวลาบังคับใช้มาตรการที่ใช้อยู่เดิมสิ้นสุดลง

## 2) การเพิกถอนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

การเพิกถอนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยปรากฏในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 62 โดยมาตรานี้ได้วางหลักการเกี่ยวกับความพอสมควรแก่เหตุ ดังนั้น การที่ศาลจะเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้หรือไม่นั้น จะต้องเป็นไปตามหลักความสมควรแก่เหตุ โดยพิจารณาประกอบพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้กระทำความผิด

ประเทศเยอรมนีนั้นเป็นประเทศหนึ่งที่น่ามาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ตลอดจนบังคับใช้กับบุคคลที่อาจเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาเยอรมนีที่มุ่งเน้นเรื่องการเยียวยาและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนมาเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยมีได้มุ่งที่แก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด ถือได้ว่าเป็นการป้องกันสังคมและนอกจากนั้นยังเป็นการปราบปรามมิให้มีผู้กระทำความผิดมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำความผิด

<sup>121</sup> Section 72 Orders for joint measures.

ที่อยู่ในฐานะผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุคคลที่อ่อนประสบการณ์ทั้งในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจ บางครั้งอาจกระทำการอันละเมิดต่อกฎหมายโดยปราศจากความเข้าใจ การเลือกวิธีการบำบัดฟื้นฟูมาใช้แก่ผู้เยาว์จึงเป็นทางเลือกที่ดีมากกว่าการลงโทษ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้เยาว์ต้องเข้ามาสู่กระบวนการราชทัณฑ์ และประสบการณ์ในด้านลบติดตัว

### 3.10 องค์กรและหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง มาตรการในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยให้เป็นที่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล

เมื่อพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นไปตามเงื่อนไขภายใต้บทบัญญัติมาตรา 63 ถึงมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (StGB) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ศาลแห่งสหพันธ์เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจสั่งให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้

ดังนั้น เมื่อศาลแห่งสหพันธ์มีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่คดีใด พนักงานอัยการ (State attorney/ Staatsanwaltschaft) ในฐานะเจ้าพนักงานบังคับโทษของรัฐ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้เป็นที่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ทั้งศาลแห่งสหพันธ์และศาลมลรัฐ ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 451 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน StPO<sup>122</sup>

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือฝ่าฝืนคำสั่งศาลตามมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย พนักงานอัยการในฐานะผู้บังคับโทษของรัฐจะเป็นบุคคลที่เข้าไปตรวจสอบและแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม ตามหลักกฎหมายบังคับโทษ Strafvollzug (StVollzG) และกฎหมายว่าด้วยมาตรการบังคับโทษ Strafvollstreckungsordnung (StVollstrO) เมื่อศาลมีคำสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่คดีใด

<sup>122</sup> ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 451

(1) The sentence shall be executed by the public prosecution office as the executing authority on the basis of a certified copy of the operative provisions of the judgment containing an endorsement of enforceability, to be issued by the registry clerk.

(2) The prosecutors at the Local Courts shall be authorized to execute the sentence only insofar as such authority has been conferred on them by the *Land* department of justice.

(3) The public prosecution office which is the executing authority shall exercise the duties incumbent on the public prosecution office also vis-à-vis the criminal chamber responsible for execution of sentences at another Regional Court. It may assign its duties to the public prosecution office competent at that court if this appears to be imperative in the interest of the convicted person and if that public prosecution office gives its consent.

เป็นการทำคำสั่งตามกฎหมายปกครองและถือเป็นคำสั่งทางปกครอง การไม่ปฏิบัติตามอาจนำไปสู่การฟ้องร้องเป็นคดีทางปกครองได้อีกสถานหนึ่งด้วย

### 3.11 วิเคราะห์ข้อดีของการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศเยอรมนี

จากการศึกษากฎหมายของประเทศเยอรมนีดังกล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อดีของมาตรการทางกฎหมายของประเทศเยอรมนีซึ่งพบว่าประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายอาญาคู่ขนาน กล่าวคือ กฎหมายอาญาของเยอรมนีไม่ได้มุ่งเน้นแต่เพียงการลงโทษ ซึ่งถือเป็นมาตรการที่เป็นการมุ่งเน้นที่การแก้แค้นทดแทนผู้ที่กระทำความผิด แต่กฎหมายอาญาของเยอรมนีนั้นเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการให้โอกาสผู้ที่กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยการแก้ไขปรับปรุงนิสัยเพื่อกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศเยอรมนีถือเป็นมาตรการป้องกันพิเศษ ที่ถูกนำมาบังคับใช้แทนการลงโทษทางอาญาควคู่ไปกันไปเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาและการอำนวยความสะดวกธรรมชาติทางอาญาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการ ได้แก่ การป้องกันทั่วไป และการป้องกันพิเศษ

- การป้องกันทั่วไป คือ การลงโทษการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดทราบว่าได้กระทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับและให้บุคคลอื่นเห็นว่าหากมีการกระทำเช่นนี้เกิดขึ้น การกระทำนั้นก็จะไม่เป็นที่ยอมรับ บุคคลย่อมจักต้องได้รับโทษจากการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย

- การป้องกันพิเศษ คือ การป้องกันมิให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดมิให้กลับมากระทำความผิดหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่สังคมอีกในอนาคต โดยการใช้มาตรการฟื้นฟูและการป้องกันต่างๆ

ซึ่งหากนำมาตราการป้องกันทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นมาปรับใช้ควบคู่กันมากกว่าที่จะบังคับเฉพาะโทษจำคุกตามหลักความพอสมควรแก่เหตุแล้วย่อมเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีอาญาและการอำนวยความสะดวกธรรมชาติทางอาญา และก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมหลายประการ ดังนี้

1. วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่ใช้กับผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันไม่ให้มีโอกาสที่จะไปกระทำความผิดซ้ำในอนาคต จึงถือว่าเป็นมาตรการที่มุ่งคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายของกฎหมายอาญาที่มีความมุ่งหมายในการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม

2.  วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่คุ้มครองสังคมจากผู้กระทำความผิดบางคนที่มีลักษณะเป็นอันตราย และเป็นที่ยกคําหมายได้ว่า จะก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่น แก่สังคมและแก่สาธารณะได้อีก

3.  วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการป้องกันพิเศษ คือเป็นมาตรการเพื่อการป้องกันและฟื้นฟู มิใช่การลงโทษทางอาญา

4. การบังคับใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัยในประเทศเยอรมนีมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน กล่าวคือ ต้องมีการกระทำความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขและการพิจารณาบังคับใช้ต้องขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล

5. วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสแก้ตัวเป็นคนดี และสามารถกลับเข้าคืนสู่สังคม

6. การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นการใช้อํานาจรัฐที่สามารถเปิดเผยและตรวจสอบได้

7. การเลือกใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่สามารถดูแลและจัดการบุคคลได้อย่างเหมาะสม โดยการไม่นําเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในกรณีผู้กระทำความผิดยังอยู่ในเยาว์วัย

8. การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีหลักประกัน คือ “หลักความปลอดภัยแก่เหตุ”

9. วิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถยกเลิกได้ เมื่อผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมอันควรเชื่อได้ว่า การจะกระทำความผิดซ้ำอีกหมดไป สะท้อนให้เห็นว่าเงื่อนไขให้อํานาจศาลที่จะมีคําสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหมดไป สหพันธ์จึงไม่มีอํานาจในการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอํานาจรัฐได้อีกต่อไป

**2.3 วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศญี่ปุ่น**

ประเทศญี่ปุ่นไม่ได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้โดยตรง ในประมวลกฎหมายอาญาหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่จะกำหนดไว้ในกฎหมายพิเศษแต่ละฉบับ เช่น กฎหมายความผิดเกี่ยวกับจราจร กฎหมายความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน กฎหมายเกี่ยวกับการคุมประพฤติ กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ฯลฯ ซึ่งจะใช้ในสถานการณ์ที่ต่างกัน และพิจารณาที่พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การนำวิธีการเพื่อความปลอดภยมาใช้ จะต้องเป็นการใช้กับผู้กระทำความผิดที่ได้รับการประกันตัว (Bail) ปล่อยตัวเนื่องจากรอการลงอาญา (Sentence Suspended) หรือพักการลงโทษ (Parole) ซึ่งเมื่อผู้กระทำความผิด

ได้ออกนอกการควบคุมในทัศนสถานของรัฐด้วยวิธีการต่างๆ แล้ว จะต้องนำกระบวนการคุมประพฤติมาใช้กับผู้กระทำความผิดโดยปริยาย ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศญี่ปุ่น จะได้รับการนำมาใช้ในรูปแบบของมาตรการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่ต้องถูกคุมประพฤติจากคำพิพากษารอลงอาญาและผู้ได้รับการพักการลงโทษ ดังจะได้กล่าวดังต่อไปนี้<sup>123</sup>

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีมาตรการบังคับใช้ต่อผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่แต่การนำบุคคลที่ได้รับโทษจำคุกไว้ในเรือนจำเท่านั้น แต่มีอยู่หลายช่องทางที่อาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิดได้ ได้แก่

- (1) ในชั้นตำรวจ ได้แก่ การปรับและปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปในคดีจราจร
- (2) ในชั้นอัยการ ได้แก่ การปล่อยตัวผู้กระทำความผิดเนื่องจากสิ่งไม่พ้อง
- (3) ในชั้นศาล ได้แก่ ในกรณีการกระทำความผิดอาญาเล็กน้อย (Minor Offense)

ศาลจะพิจารณาลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวและปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไป และ

- (4) ในชั้นราชทัณฑ์ ได้แก่ การพักการลงโทษ การให้เข้าไปใช้แรงงานหรือฝึกงาน

ในทัศนสถาน

นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังได้นำมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับบุคคลที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราว ภายใต้ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเหล่านี้ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้ได้รับการปล่อยตัวในชั้นตำรวจ และอัยการ หรือผู้ที่ได้รับการลงโทษหรือพักการลงโทษไม่ให้หวนกลับไปกระทำความผิดอีก

ผู้ต้องหาที่ต้องหาว่ากระทำความผิดในชั้นพนักงานตำรวจ และพนักงานอัยการพบว่า พนักงานตำรวจและพนักงานอัยการจะใช้อำนาจในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือมาตรการอื่นใดจะต้องมีการทำคำขอต่อศาล ซึ่งโดยส่วนใหญ่พนักงานอัยการจะเสนอคำขอใช้มาตรการควบคุมตัวผู้ต้องหาระหว่างพิจารณาคดี คิดเป็นสัดส่วน 1:4 ของปริมาณคดีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดทั้งหมด และศาลมักจะอนุญาตให้ตำรวจและพนักงานอัยการควบคุมตัวต่อ คิดเป็นปริมาณสูงถึงร้อยละ 93.3 ของคดีที่อัยการมีคำร้องทั้งหมด ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การใช้มาตรการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อไม่ให้หนีการพิจารณา เพื่อไม่ให้ไปทำร้ายพยานหลักฐาน หรือเพื่อป้องกันไม่ให้ไปกระทำความผิดอีก มีความน่าเชื่อถือ และมีเหตุอันสมควรที่จะใช้มาตรการในการควบคุมตัวบุคคลจริง ศาลจึงอนุญาตให้ใช้มาตรการดังกล่าวในอัตราส่วนที่สูง<sup>124</sup>

<sup>123</sup> โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในมาตรการต่าง, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554 หน้า 36-40.

<sup>124</sup> อ้างแล้ว, หน้า 41.

มาตรการการบังคับโทษที่ศาลญี่ปุ่นมีการบังคับใช้ค่อนข้างสูง คือ โทษจำคุก และเมื่อพิจารณาเฉพาะการบังคับโทษจำคุก จะสามารถแบ่งได้เป็น พิพากษาจำคุกตลอดชีวิต พิพากษาจำคุกในระยะเวลาจำกัด พิพากษาให้รอการลงอาญา และพิพากษารอการลงอาญาภายใต้มาตรการคุมประพฤติ (Suspension of Execution of Sentence with Probationary Supervisions) สถิติคดีการพิพากษารอการลงโทษมีกว่าร้อยละ 60<sup>125</sup> ของผู้ต้องโทษจำคุกทั้งหมด ส่วนผู้ต้องรอการลงอาญาและอยู่ภายใต้มาตรการคุมประพฤติกคิดเป็นปริมาณไม่เกินร้อยละ 5 ของผู้ต้องโทษจำคุกทั้งหมดเท่านั้น

## 1. การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิดภายใต้กฎหมายพิเศษของญี่ปุ่น

### 1) กรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้เยาว์

บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์นั้นนับว่ามีสถานะเป็นผู้เยาว์ตามกฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น หากผู้เยาว์กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา เขาเหล่านั้นจะได้รับการปฏิบัติดูแลด้วยวิธีการที่แตกต่างจากบุคคลอื่นซึ่งมีอายุ 20 ปีหรือมากกว่ารวมทั้งยังมีการนำมาตราการที่เหมาะสมมาปรับใช้โดยพิจารณาประกอบเกณฑ์เกี่ยวกับอายุของผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่นหากผู้กระทำความผิดเหล่านั้นมีอายุต่ำกว่า 14 ปี บุคคลเหล่านี้จะไม่ต้องรับโทษทางอาญาแต่อย่างใด เนื่องจากกฎหมายได้มีการกำหนดให้ส่งผู้กระทำความผิดเหล่านั้นไปยังสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การพัฒนาความสามารถส่วนบุคคลให้ยั่งยืน (Facilities for Development of Self-sustaining Capacity) หรือ สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน (Children's home under the Child Welfare Law)<sup>126</sup> และหากมีการกระทำความผิดอาญาโดยผู้เยาว์ คดีเหล่านั้นจะถูกส่งหรือรายงานไปยังศาลคดีครอบครัว (Family Court) ทั้งนี้ ก็เพื่อการแก้ไขปรับปรุงทั้งด้านการกระทำ ความประพฤติ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนนิสัยและสภาวะแวดล้อมของเขาเหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ศาลคดีครอบครัวจึงเป็นองค์กรหลักที่สำคัญนอกเหนือจากบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะฝ่ายตุลาการที่มุ่งตัดสินว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริงหรือไม่แล้วนั้น ศาลคดีครอบครัวยังคงมีบทบาทหน้าที่ด้านสวัสดิการของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์อีกด้วย ซึ่งในการนี้ ศาลคดีครอบครัวจะเป็นผู้พิจารณา

<sup>125</sup> [http://hakusyo1.moj.go.jp/en/55/nfm/n\\_55\\_2\\_2\\_3\\_1\\_2.html#H002003001002H](http://hakusyo1.moj.go.jp/en/55/nfm/n_55_2_2_3_1_2.html#H002003001002H) [Accessed April 2009.]

<sup>126</sup> The second report of Japan under Article 44, paragraph 1 of the Convention on the Rights of the Child (November 2001.) Available: <http://www.mofa.go.jp/policy/human/child/report2/protection.html> [Accessed July 2009.]

ตัดสินใจถึงความจำเป็นในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับเหตุของการกระทำ ความผิดอาญาโดยผู้เยาว์นั้นๆ และเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่นๆ มาปรับใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์เพื่อ เป็นการป้องกันกระทำความผิดอาญาซ้ำโดยบุคคลผู้นั้นอีก

การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ นั้น ศาลคดีครอบครัวจะมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติที่มีความเชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์นั้น เป็นผู้ตรวจตรา ดูแลในทุกด้านของผู้เยาว์ ไม่ว่าจะเป็นด้านความปลอดภัย การประกอบอาชีพ อารมณ์สภาวะแวดล้อมรวมทั้งผู้ปกครองของเขาเหล่านั้น โดยแนวทางปฏิบัติในการดูแลของเจ้า พนักงานคุมประพฤตินี้จะใช้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน การใช้ยาเพื่อบำบัด ด้านการบำบัดทางจิต ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านสังคมศาสตร์และด้านอื่นๆ

นอกจากนี้ ในระหว่างพิจารณาคดีหากเห็นเป็นการสมควร ศาลคดีเยาวชน อาจมีคำสั่งให้ควบคุมตัวไว้เพื่อเป็นการป้องกัน(Protective Detention) ได้อันถือเป็นหนึ่งแนวทาง ในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้แก่ผู้เยาว์ตามความจำเป็นเพื่อเป็นการป้องกันปกป้อง สังคมจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์นั้น โดยศาลจะมีคำสั่งให้จำแนกลักษณะ (Classification) ผู้เยาว์ก่อนมีคำพิพากษาเพื่อที่จะควบคุมตัวผู้เยาว์คนนั้นๆ ไว้ในสถานจำแนกลักษณะเยาวชน (Juvenile Classification Home) ชั่วระยะเวลาหนึ่งซึ่งโดยหลักแล้วจะไม่เกิน 2 สัปดาห์และอาจมีการควบคุมตัวต่อไปได้อีกเพียง 1 ครั้งและเฉพาะในสถานการณ์ที่จำเป็นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากคดี ที่อยู่ในการพิจารณาของศาลนั้นเกี่ยวกับผู้เยาว์ที่มีอายุตั้งแต่ 14-19 ปีเป็นผู้กระทำผิดและเป็นคดีที่มี อัตราโทษประหารชีวิตหรือจำคุกพร้อมใช้แรงงานหรือไม่ใช้แรงงาน หากศาลได้มีการพิจารณา องค์ประกอบทั้งปวงแล้ว ไม่ว่าจะพยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบทุกด้านเกี่ยวกับ ข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้น หากปรากฏว่ามีอุปสรรคที่เด่นชัดเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาจเกิดขึ้น ศาลอาจมี คำสั่งให้ควบคุมตัวนานขึ้นได้แต่ไม่เกินอีก 2 ครั้ง และรวมแล้วต้องไม่เกิน 8 สัปดาห์

ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเยาวชน โดยได้มีการลดอายุของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ที่จำต้องได้รับโทษในทางอาญาจากเดิมให้ลงมาอยู่ที่อายุ 14 ปี ดังนั้น ผู้เยาว์ที่มีอายุ 14 ปีหรือมากกว่าจำต้องถูกศาลพิพากษาให้อยู่ภายใต้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและ ยังคงต้องได้รับโทษในทางอาญาอีกด้วย อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุต่ำกว่า 16 ปีและบุคคล นั้นถูกศาลพิพากษาจำคุกไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ต้องใช้แรงงานด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจมีคำพิพากษา ให้ส่งตัวผู้นั้น ไปศึกษาเล่าเรียนในสถานฝึกอบรมเยาวชน (Juvenile Training School) แทนได้ จนกระทั่งผู้เยาว์นั้นมีอายุครบ 16 ปี อาจกล่าวได้ว่า โดยหลักการแล้วนั้น การส่งผู้เยาว์ไปปรับโทษยัง สถานฝึกอบรมเยาวชน เปรียบเสมือนการส่งผู้เยาว์เข้าสู่การศึกษาเชิงบังคับ (Compulsory Education) อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เยาว์นั้นไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของการศึกษาเชิง

บังคับและอยู่ระหว่างการบำบัดด้วยยาโดยการควบคุมของแพทย์ (หากมีความจำเป็น) การปฏิบัติต่อผู้เยาว์นั้นยังคงต้องคำนึงถึงสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิของผู้เยาว์อย่างเคร่งครัด<sup>127</sup> นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อการพิจารณาคดีเสร็จสิ้นลง หากศาลคดีครอบครัวเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะจัดให้ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์นั้นอยู่ภายใต้มาตรการป้องกัน ศาลจะมีคำสั่งให้คุมประพฤติผู้เยาว์นั้นต่อไปด้วยการให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสถานฝึกอบรม และให้การศึกษาแก่เยาวชน (Home for Juvenile Training and Education) หรือสถานรับอุปการะเด็กและเยาวชน (Home for Dependent Child)<sup>128</sup> หรือสถานฝึกอบรมเยาวชน (Juvenile Training School) นอกจากนี้ ศาลครอบครัวยังอาจมีคำสั่งให้จัดให้ผู้เยาว์นั้นอยู่ภายใต้การกำกับดูแลชั่วคราว (Tentative Supervision) โดยเจ้าพนักงานคุมประพฤติของศาลคดีครอบครัวภายในเวลาที่กำหนดได้เช่นเดียวกัน หากเป็นที่ปรากฏชัดต่อศาลว่าการกำกับดูแลนั้นเป็นการสมควรบนพื้นฐานของมาตรการเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ หากภายหลังจากผลของการสืบสวน หรือการพิจารณาคดีเป็นเหตุให้ศาลคดีครอบครัวเห็นสมควรว่าควรนำมาตรการเพื่อความปลอดภัยภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนมาบังคับใช้แก่กรณีแล้วนั้น ศาลคดีครอบครัวจะดำเนินการส่งตัวผู้เยาว์ ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดนั้นไปยังผู้ปกครองในแต่ละเขตการปกครอง (Prefectural Governor) หรือผู้อำนวยการศูนย์แนะแนวเด็กและเยาวชน (Director of A Child Guidance Center) ได้

สำหรับกรณีที่กำลังมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในกรณีผู้เยาว์เป็นผู้กระทำความผิดและถูกศาลบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติภายใต้คำสั่งศาลคดีครอบครัวแล้ว ผู้เยาว์นั้นจะต้องตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ และอาสาสมัครคุมประพฤติ พร้อมทั้งได้รับการแนะนำและสนับสนุนตามความเหมาะสมเพื่อการปรับปรุงความประพฤติตนและการกลับเข้าสู่สังคมได้ตามปกติ ผู้เยาว์ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลผ่านกระบวนการคุมประพฤตินี้จนกว่าจะอายุครบ 20 ปีและอาจมีการยกเลิกเงื่อนไขการกำกับดูแลผ่านกระบวนการคุมประพฤตินี้ได้ก่อนกำหนด หากถึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่าความประพฤติของผู้เยาว์นั้นมีความมั่นคงและจะไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอาญาอีก สำหรับผู้เยาว์ที่ถูกจัดให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล

<sup>127</sup> White paper on crime 2003 Part 4/Chap.2/Sec.1. Available:

[http://hakusyo1.moj.go.jp/en/49/nfm/n\\_49\\_2\\_4\\_2\\_1\\_0.html](http://hakusyo1.moj.go.jp/en/49/nfm/n_49_2_4_2_1_0.html). [Accessed July 2009. ]

<sup>128</sup> Home for juvenile training and education/home for dependent children: A home for juvenile training and education is an institution for the purpose of giving necessary guidance to juveniles who have committed or are likely to commit delinquent behavior and assisting them in becoming independent. Also, a home for dependent children is an institution for the purpose of protecting children, etc. who do not have guardians, or who are abused, and assisting them in becoming independent.

ของสถานฝึกอบรมและให้การศึกษาแก่เยาวชน (Home for Juvenile Training and Education) หรือสถานรับอุปการะเด็กและเยาวชน (Home for Dependent Child) ซึ่งนับเป็นสถานควบคุมที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการเด็กและเยาวชน ต่างได้รับการกำกับดูแลรวมถึงการแนะนำสนับสนุนตามความเหมาะสมเช่นเดียวกับกรณีและผู้เยาว์ถูกจัดให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลผ่านกระบวนการคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของศาลคดีครอบครัว

อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีและผู้เยาว์ถูกจัดให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถานฝึกอบรมเยาวชน (Juvenile Training School) กรณีนี้ผู้เยาว์จะได้รับการฝึกอบรมเป็นกรณีเฉพาะ นับตั้งแต่การฝึกอบรมในสถานฝึกอบรมขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูงสุด หรือสถานฝึกอบรมเพื่อผู้เยาว์ที่มีอาการเจ็บป่วยเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยการให้การศึกษา ณ สถานกักกันนั้นๆ หากมีกรณีและผู้เยาว์นั้นได้รับการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนจากสถานดังกล่าว ผู้เยาว์จักต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลผ่านมาตรการคุ้มครองประพฤติดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

## 2) การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิต

ประเทศญี่ปุ่น ได้มีพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (The Mental Health Act 1988) และพระราชบัญญัติบำบัดทางการแพทย์และควบคุมดูแลบุคคลวิกลจริตที่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง (The Act for the Medical Treatment and Supervision of insane Persons who caused serious harm 2003) ใช้บังคับกับบุคคลที่มีอาการทางจิตและได้กระทำความผิดอาญาขึ้น

และภายใต้มาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น<sup>129</sup> ได้มีการบัญญัติให้ (1) กรณีที่คนวิกลจริต (Insane Person) กระทำความผิดทางอาญา บุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษ (2) กรณีที่บุคคลกึ่งวิกลจริต (Quasi-Insane Person) กระทำความผิดอาญา บุคคลนั้นจะได้รับการลดโทษ อย่างไรก็ดี บุคคลที่จะถือว่าอยู่ในฐานะของคนวิกลจริตตามกฎหมายอาญานั้น หมายถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางจิตจนไม่อาจแยกแยะได้ว่าการกระทำของตนนั้นถูกหรือผิด และหมายความรวมถึงผู้ที่รู้ผิดชอบชั่วดี (Discernment) แต่ไม่อาจปฏิบัติตามการรับรู้ได้ สำหรับบุคคลกึ่งวิกลจริตนั้น หมายความว่าผู้ที่มีความสามารถที่จำกัดในการรู้ผิดชอบชั่วดีและการปฏิบัติตามความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว เมื่อใดก็ตามที่ผู้กระทำความผิดอาญาเป็นบุคคลที่อยู่ในบังคับของกฎหมายดังที่กล่าว รัฐจำเป็นต้องมีการบังคับใช้มาตรการพิเศษแก่บุคคลเหล่านั้นทดแทนโทษทางอาญาที่มีอาจลงได้ หรือลงได้น้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมาตรการพิเศษเหล่านี้ได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการดูแล และรักษา

<sup>129</sup> ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น มาตรา 39.

ทางการแพทย์แก่คนวิกลจริตและคนกึ่งวิกลจริตผู้ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรง<sup>130</sup> และอาจกล่าวได้ว่า ในกฎหมายฉบับนี้มีมาตรการพิเศษเหล่านั้นล้วนมีขึ้นเพื่อจัดหาให้ซึ่งการดูแลทางการแพทย์ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องแก่ผู้ที่เจ็บป่วยทางจิตและส่งเสริมให้มีการเฝ้าสังเกตการณ์และแนะนำตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการรักษาไว้ซึ่งการดูแลทางการแพทย์เพื่อบรรลุมิติประสงค์ที่จะรักษาอาการเจ็บป่วยของบุคคลนั้นๆ ป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นกระทำความผิดอาชญากรรมร้ายแรงเช่นเดิม อีกทั้งยังช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟูให้เขาเหล่านั้นกลับเข้าอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข

ดังนั้น ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการดูแลและรักษาทางการแพทย์แก่คนวิกลจริตและ คนกึ่งวิกลจริตผู้ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงดังกล่าวข้างต้น หากมีกรณีที่เกิดขึ้นที่คนวิกลจริต และบุคคลกึ่งวิกลจริตเป็นผู้กระทำความผิดนี้ไม่ถูกฟ้องคดีตามขั้นตอนอันเป็นผลมาจากความวิกลจริต หรือกึ่งวิกลจริต หรือคดีนั้นศาลพบว่าหรือมีคำพิพากษาว่าจำเลยไม่มีความผิดอันเป็นผลมาจากความวิกลจริตหรือกึ่งวิกลจริต และหากอัยการร้องขอเพื่อคนวิกลจริตและคนกึ่งวิกลจริตด้วยการแสดงให้เห็นถึงเหตุจำเป็นที่ต้องดูแลรักษาทางการแพทย์เสียก่อนไม่ว่าจะเป็นเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลหรืออยู่ในความดูแลฐานะคนไข้ นอก รวมถึงแสดงรายละเอียดของการดูแลรักษานั้นๆ เมื่อนั้นหน่วยงานสำคัญหน่วยงานหนึ่งในศาลชั้นต้นอันประกอบด้วยผู้พิพากษา และผู้ตรวจสอบสุขภาพจิต (Mental Health Examiner)<sup>131</sup> หรืออีกนัยหนึ่งคือนักจิตเวชจะต้องร่วมกันพิจารณาและตัดสินว่าจะพักการพิจารณาคดีนั้นๆ ไว้ก่อนหรือไม่ หากปรากฏว่าระหว่างพิจารณาคดีว่าผู้กระทำความผิดเป็นคนวิกลจริต หรือกึ่งวิกลจริต ศาลจะต้องสั่งพักการพิจารณาคดีนั้นๆ ไว้ก่อน และมีคำสั่งให้ส่งตัวบุคคลนั้นเข้ารับการรักษาภายในโรงพยาบาล และบุคคลนั้นจะต้องเข้ารับการรักษาเฉพาะในสถานพยาบาลที่กำหนดไว้เท่านั้น และจำต้องรับการรักษาโดยเคร่งครัดทั้งการดูแลรักษาแบบพิเศษแบบทั่วไป และเจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจที่จะเข้าจัดการเกี่ยวแก่เงื่อนไขในการดำรงชีวิตอยู่ของเขาเหล่านั้นเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการรักษาตัวในโรงพยาบาล

อย่างไรก็ดี หากผู้กระทำความผิดเป็นคนวิกลจริตหรือกึ่งวิกลจริตนั้นถูกศาลสั่งให้รักษาตัวในฐานะคนไข้ นอก หรือเป็นผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยตัวจากโรงพยาบาลที่ทำ

<sup>130</sup> The Act on Medical Care and Treatment for Insane or Quasi-Insane Persons Who Have Caused Serious Case, Law No. 110 of 2003.

<sup>131</sup> Mental Health Examiner is a doctor to form a collegiate court body with a judge in hearings. One doctor is assigned for each applied case from those selected by district courts every year in advance from doctors(mental health diagnosticians)registered in the list that is submitted to the Supreme Court by the Minister of Health, Labor and Welfare every year. In consultation with a judge, a mental health examiner is supposed to offer an opinion based on his academic experience in medical care for mental disorder persons.

การรักษา บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้ารับการรักษาในฐานะคนไข้ในสถานพยาบาลที่กำหนดไว้ต่อไปไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่สูงสุดไม่เกิน 5 ปี และจำต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลด้านสุขภาพจิตนี้ของเจ้าพนักงานบังคับคดีอีกด้วย<sup>132</sup> นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่า การกำกับดูแลด้านสุขภาพจิตโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรับทราบถึงความเป็นไปเกี่ยวกับบุคคลนั้นในช่วงที่อยู่ภายใต้คำสั่งศาลให้เข้ารับการรักษาตัวในฐานะคนไข้ในสถานพยาบาล เนื่องจากเจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถตรวจสอบ กำกับดูแลผู้อยู่ภายใต้มาตรการเพื่อความปลอดภัยได้ว่าเขาเหล่านั้นไปรับการรักษาตามสถานพยาบาลที่กำหนดไว้ดังคำสั่งศาลหรือไม่ และยังสามารถสอบถามหรือได้รับการรายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้อีกถึงเงื่อนไขในการดำรงชีพของเขาเหล่านั้น และหากเจ้าพนักงานบังคับคดีต้องการที่จะเสนอแนะแนวทางแก่สถานพยาบาลนั้นก็สามารถที่จะทำได้

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นยังพบว่า ศาลยังมีอำนาจในการสั่งให้บุคคลนั้นอยู่ภายใต้มาตรการเพื่อความปลอดภัยในลักษณะต่างๆ ได้ หากเป็นที่เชื่อได้ว่าจะรักษาอาการเจ็บป่วยของบุคคลนั้นๆ ป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเช่นเดิมอีก รวมทั้งช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟูให้เขาเหล่านั้นกลับเข้าอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่ว่าจะเป็นการสั่งให้เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลที่มีการกำหนดไว้ (Designated Medical Institution for Hospitalization) หรือการสั่งให้เข้ารับการรักษาตัวในสถานพยาบาลใดๆ ในฐานะคนไข้ในสถานพยาบาล (Out Patient Treatment)<sup>133</sup>

## 2. วิธีการเพื่อความปลอดภัยภายใต้มาตรการคุมประพฤติและการปล่อยโดยมีทัณฑ์บน (Probation and Parole Supervision)

เมื่อพนักงานอัยการมีคำร้องขอให้ศาลบังคับใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิด และศาลมีคำสั่งอนุญาตให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดในระหว่างการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

<sup>132</sup> White paper on crime 2003 Part 1/Chap.2/Sec.5. Available:

[http://hakusyo1.moj.go.jp/en/49/nfm/n\\_49\\_2\\_1\\_2\\_5\\_0.html](http://hakusyo1.moj.go.jp/en/49/nfm/n_49_2_1_2_5_0.html). [Accessed July 2009. ]

<sup>133</sup> Designated Medical Institution for Hospitalization/Outpatient Treatment is an institution designated by the Minister of Health, Labor and Welfare to provide medical care in treatment under the Act on Medical Care and Treatment for Insane or Quasi-insane Persons. Designated medical institutions for hospitalization are hospitals established by the government, prefectures, or specified(local)independent administrative agency, and are designated, selecting from hospitals that meet criteria stipulated by the Ordinance of the Ministry of Health, Labor and Welfare. Designated medical institutions for outpatient treatment are designated, selecting from hospitals and clinics that meet criteria stipulated by the Ordinance of the Ministry of Health, Labor and Welfare.

ปลอดภัย ได้แก่ สำนักงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Bureau) ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแห่งชาติ (National Offenders Rehabilitation Commission) ตั้งกักกระทรวงยุติธรรม ซึ่งสำนักงานดังกล่าวมีภารกิจหลักหลายประการ ได้แก่ การตรวจสอบและให้ความเห็นในการกำหนดวิธีการประพณี ควบคุมผู้ต้องถูกคุมประพณีตามคำสั่งศาล และผู้ได้รับการพักการลงโทษ ให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิดที่ได้รับการกระทบกระเทือนด้านร่างกายและจิตใจภายหลังจากการพ้นโทษ การขอนิรโทษกรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมชุมชนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ<sup>134</sup>

มาตรการควบคุมความประพฤติโดยการที่ทัณฑ์บนนั้น ถือเป็นมาตรการที่กำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดแบบทั่วไปได้มีโอกาสให้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ โดยการควบคุมและสนับสนุนเท่าที่จำเป็นเพื่อช่วยในการปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำความผิด<sup>135</sup> นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า มาตรการคุมประพณีและการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนเป็นช่องทางสำคัญที่รัฐจะบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อบังคับใช้แก่ผู้ถูกคุมประพณี และผู้ได้รับการปล่อยตัวโดยมีทัณฑ์บนเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยของบุคคลดังกล่าวไปพร้อมกับการที่อนุญาตให้บุคคลนั้นๆ ดำเนินชีวิตของตนไปตามปกติ ซึ่งมาตรการคุมประพณีและการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนนี้ได้รับการควบคุมสนับสนุนและแนะนำโดยพนักงานคุมประพณี อาสาสมัครคุมประพณีและหน่วยงานอาสาสมัครภาคเอกชนซึ่งได้รับการมอบหมายจากกระทรวงยุติธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ถูกคุมประพณี และผู้ได้รับการปล่อยตัวโดยมีทัณฑ์บนในการที่จะออกไปใช้ชีวิตตามปกติในสังคม แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการ ด้วยเหตุนี้เอง เงื่อนไขที่มีการกำหนดเกี่ยวกับการคุมประพณี และการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนนี้จำเป็นต้องได้รับการสอดส่องดูแลเพื่อให้เป็นที่มั่นใจได้ว่า ผู้ถูกคุมประพณีและผู้ได้รับการปล่อยตัวโดยมีทัณฑ์บนสามารถที่จะแก้ไขฟื้นฟูตนเองเพื่อกลับเข้าอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก<sup>136</sup>

จากข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่าประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาและประมวล

<sup>134</sup> White Paper on Criminal Justice of Japan 2005

<sup>135</sup> Supervision of a probationer or parolee is designed to instruct him/her to observe certain conditions in his/her normal life as well as to provide him/her with necessary guidance and support, with the aim of assisting him/her in reforming and rehabilitating oneself.

<sup>136</sup> White paper on crime 2006 Part 2/Chapter 5/Section 2. Available: [http://hakusyo1.moj.go.jp/en/55/nfm/n\\_55\\_2\\_2\\_5\\_2\\_0.html](http://hakusyo1.moj.go.jp/en/55/nfm/n_55_2_2_5_2_0.html) [Accessed July 2009.]

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ปรากฏมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการคุ้มครองประพฤติของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งสามารถนำมาบังคับใช้ได้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเด็กและเยาวชน นอกจากนั้นยังสามารถบังคับใช้ได้ตั้งแต่ชั้นสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการในกรณีที่ยังการมีคำสั่งไม่ฟ้อง และชั้นศาลกรณีที่ศาลสั่งให้ปล่อยตัว เนื่องจากรอการลงอาญา หรือพิพากษาลงโทษปรับและให้ใช้มาตรการควบคุมความประพฤติผู้นั้นด้วยหรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหลังจากศาลพิพากษาลงโทษจำคุกแล้วสั่งให้พักการลงโทษ และวิธีการเพื่อความปลอดภัยภายใต้มาตรการคุ้มครองประพฤติมีหลายรูปแบบ จำแนกตามประเภทความผิดที่กระทำขึ้น หรือตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยศาลหรือสำนักงานคุ้มครองประพฤติหรือสำนักงานปรับปรุงพฤตินิสัยแล้วแต่กรณี

